

Matěj Starý – Bakalářská práce – příloha

2024

Mluvčí 1 = autor práce

Mluvčí 2 = respondent/ka

1 Rozhovor 1: Platforma pro sociální bydlení

Mluvčí 1

Já vás vítám. Začnu první otázkou. Co je náplní práce vaší organizace v oblasti sociálního vyloučení, případně bydlení?

Mluvčí 2

Tak já pracuju v Platformě pro sociální bydlení, která vznikla před 10 lety tím způsobem, že vlastně řada neziskových organizací poskytujících sociální práci a řada dalších aktérů, jako jsou akademici, odborníci, akademičky, odbornice, tak si uvědomovali, že tady dlouhodobě chybí nějaká legislativa, která by ukotvovala v zákoně sociální bydlení. Díky absenci nebo kvůli absenci toho zákona o sociální bydlení, respektive podpoře v bydlení, není vlastně možné ukončovat bezdomovectví lidí, kteří by to potřebovali a ty sociální pracovníci a pracovnice pak mají vlastně trochu svázané ruce, protože můžete donekonečna pomáhat těm lidem navazovat je na různé služby, azylové domy, ubytovny, ale ve chvíli, kdy nemáte k dispozici ty byty, tak ty lidi budou stále v bezdomovectví. Ta Platforma teda tehdy vznikla s jediným cílem, a to je přijmout zákon o sociálním bydlení, respektive pracovat na systémovém ukončování bezdomovectví. Od té doby se to trochu rozšířilo, protože systémové ukončování

bezdomovectví není jenom zákon o sociálním bydlení nebo zákon o podpoře bydlení, ale je to spousta dalších aktivit.

Prostě se věnujeme systémové změně. Neděláme sociální práci, nepracujeme přímo s klienty, že bychom zabydlovali do bytu nebo poskytovali sociální podporu, ale pracujeme spíš na úrovni lobbingové, na úrovni pomoci státu, na úrovni pomoci městům, městským částem. Pomáháme městům vytvářet systémy například přidělování městských bytů, pomáháme městům zkoumat bytovou nouzi atd.

Mluvčí 1

Jakým způsobem spolupracujete se státem? Vy pomáháte státu. Jsou nějaká hlediska, kdy stát pomáhá vám? Dá se to tak říct?

Mluvčí 2

Jako stát pomáhá nám... To je otázka. My máme jako organizace nějaké cíle, které chceme, aby byly splněny, jako je například to prosazení zákona o podpoře v bydlení, takže stát nám pomůže, když ten zákon schválí, protože nám to pomůže naplnit ten náš cíl, ale že by nám stát nějak speciálně pomáhal jako organizaci, to mě asi nenapadá žádný moc způsob. Je to spíš nějaká forma spolupráce, že ten stát, respektive ti politici, mají mandát na to reálně ten systém měnit a my jim můžeme dodávat náš odborný pohled na to, jakým způsobem by se to mělo měnit. To znamená, my dodáváme státu data, my dodáváme státu různé příklady dobré praxe ze zahraničí, na základě kterých je třeba ty věci měnit a zároveň jako Platforma jsme součástí Iniciativy za bydlení, která prosazuje taky přijetí zákona o podpoře v bydlení, to je taková jako širší iniciativa a ta přímo připravila podvozek zákona o podpoře v bydlení, který potom předala přímo do rukou ministra Jurečky a Bartoše. Takže je to spíš nějaká dlouhodobá forma spolupráce s tím státem.

Mluvčí 1

Do jaké míry se vám daří nějak plnit vaše cíle, prosazovat zákony?

Mluvčí 2

To je těžká otázka, protože prosadit nějaký zákon takového rozsahu, jako je zákon o sociálním bydlení, nebo o podpoře bydlení, tak není věc, kterou by člověk udělal za rok a není to ani věc,

kteřou by udělal člověk za jedno volební období. Vlastně několik posledních vlád, řekl bych, že minimálně tři poslední vlády měly v programovém prohlášení, že prosadí zákon o sociálním bydlení a ani jedna z nich to nakonec nebyla schopná udělat. To znamená: ten hlavní cíl prosadit, ten zákon se nám nepodařil, ale teď to vypadá, že to je na dobré cestě, protože to prošlo úspěšně mezi rezortem a teď v prosinci nebo v lednu nebo v únoru by to mělo jít na vládu. A jinak spousta věcí se ale podařila. Tam bych zmínil třeba spolupráce na úrovni právě těch obcí, kdy my teď spolupracujeme, troufám si říct, s desítkami měst a obcí, které vlastně projevíly zájem o systémové ukončování bezdomovectví a konzultujeme jim různé strategie, pomáháme jim dělat třeba registry, v rámci kterého se mapují lidi v bytové nouzi na tom daném území. Pomáháme jim to téma i potom komunikovat směrem k veřejnosti, pomáháme jim řešit nějaké problémy a zároveň spolupracujeme i s dalšími neziskovými organizacemi, které například v České republice realizují Housing first programy. Takže úspěšně spolupracujeme nejen spolupracujeme nejen s městy, ale i právě s těmi neziskovými organizacemi.

Mluvčí 1

Jaká je situace přímo v Praze? Liší se ta situace nějakým způsobem od ostatních oblastí a jaký je přístup města Prahy nebo městských částí?

Mluvčí 2

Ta Praha je specifická tím, že Praha je zároveň město a zároveň kraj. To znamená, že třeba v otázce financování sociálních služeb, tak to má na starost všude jinde po Česku kraj, ale tady to má na starost Praha jakožto kraj. To znamená, že tam financuje sociální služby například v rámci doplňkové sítě. A zároveň je Praha specifická tím, že ty jednotlivé městské části mají vlastně velkou autonomii v tom, jak poskytují ty služby a jak nakládají s byty oproti třeba Brnu nebo dalším velkým městům, tady mají prostě svěřené byty do správy ty městské části. To znamená, že se ty sociálně bytové politiky můžou velmi lišit Praha od Prahy. Takže tím je Praha specifická. Zároveň co se bezdomovectví týče, tak tam je to specifikum vyplývající z toho, že je to velké město, což je obvykle spojené s tím, že se v něm vyskytuje hodně osob bez domova. A pak je spousta dalších specifík, ale já jako znám ty specifika hlavně v oblasti právě toho sociálního bydlení.

Mluvčí 1

Mám jednu otázku přímo k sociálním bydlení. Někteří autoři psali, že sociální bydlení si často nemůžou dovolit ani ti lidé, kteří by ho potřebovali. Je to pravda? Myslí se sociálním bydlení s regulovaným nájmem?

Mluvčí 2

To je právě velká otázka, na kterou neexistuje jedna odpověď. Co je to sociální bydlení? Jedna z těch podmínek samozřejmě je, aby to bydlení bylo dostupné pro lidi v bytové nouzi, respektive pro lidi, kteří ho potřebují a kteří jsou vyloučení ze standardního trhu s bydlením. Problém ale nemusí být jenom výše toho nájmu v komerčním bytě, ale ani v obecním bytě, problémem mohou být delší vstupní kritéria, že spousta obcí může mít třeba nastavená kritéria, že vám nepronajmou obecní byt, pokud vám někde v minulosti vzniknul jakýkoliv dluh na nájmem, což zpravidla u lidí, kteří jsou v bytové nouzi, tak vzniknul. To je jako ta trajektorie, že byli v obecním bytě nebo v soukromém bytě, dostali se do nějakých finančních potíží, nebyli schopni zaplatit nájem, přišli o to bydlení, potřebují se dostat do bydlení, ale nemůžou, protože tam je vlastně ta bariéra pro vstup. Takže sociální bydlení by mělo být takové, aby bylo dostupné právě pro ty lidi, kteří si nemůžou dovolit žádné jiné bydlení.

Mluvčí 1

A to se daří nějakým způsobem realizovat v Praze?

Mluvčí 2

No, v Praze se toho hodně pozitivního podařilo v minulém volebním období, kdy vlastně radním pro bydlení byl Adam Zábanský. Podařila se rozjet velká spousta projektů v oblasti sociálního bydlení, kdy vlastně Praha se na nějakou dobu stala i vzorem pro ta ostatní města, že mohli říkat: "Podívejte se, jak to u nás funguje". Zvýšil se počet bytů, které byly každý rok přidělovány do programů sociálního bydlení, navázala se spolupráce s doplňkovou sítí, aby ty neziskové organizace a jejich sociální pracovníci a pracovnice poskytovaly podporu těm zabydleným domácnostem, protože sociální bydlení není jenom o tom, že vydáte někomu byt a nastěhujete ho tam, ale velmi zásadní je i ta následná podpora, aby si to bydlení ti lidé udrželi. Když vezmete člověka z ulice nebo někoho, kdo byl dlouhou dobu v nějaké závažné bytové nouzi nebo má závažné duševní onemocnění, dáte ho do bytu a nedáte mu podporu, tak to může být problém,

protože je to spousta nových věcí, velký tlak na ty lidi, aby to zvládli. Tím pádem je potřeba ty lidi zároveň navázat na tu sociální práci, což se v Praze podařilo a zabydleli se tady stovky domácností s pomocí neziskových organizací. Zároveň vznikla Městská nájemní agentura, což je program, který spolupracuje se soukromými pronajímateli bytů, kteří jsou ochotni pronajmout svůj byt za nižší nájemné lidem v bytové nouzi výměnou za to, že ta Městská nájemní agentura řeší veškerou správu toho bytu a garantuje jim například to, že bude zaplacený nájem, nebo že se nic nerozbije a že budou řešit případně jakékoliv problémy. Takže to se tady podařilo rozjet a teď v posledním roce byla zásadní věc změna pravidel přidělování magistrátních bytů, což se hodně změnilo tím, že se změnilo politické vedení. Novou radní pro sociální a bytovou oblast je paní náměstkyně Alexandra Udženija. Takže spousta těch věcí přestala fungovat. Byla teď schválena nová pravidla pro přidělování magistrátních bytů, proti kterým se v průběhu vytváření těch teď nových pravidel vymezovaly právě i neziskové organizace z doplňkové sítě a hodně jsme se proti tomu vymezovali i my, protože ona v podstatě vzala to, co tady předtím nějakým způsobem fungovalo a de facto to poslala k ledu, že přestala přidělovat sociální byty. Odbor bytového fondu Magistrátu hlavního města Prahy najednou téměř přestal přidělovat sociální byty a zároveň chtěl nastavit ta pravidla tak aby se tam v tom původním návrhu de facto příliš nemohli dostat ty lidi v bytové nouzi. A to všechno z argumentem, že ta politika pana Zábranského nefungovala, že je strašně moc stížností, že se do bytu stěhovali narkomani a že ona to teda přišla zachránit. Akorát ta záchrana spočívá v tom, že se nepřidělují sociální byty.

Mluvčí 1

V jednom vládním dokumentu jsem se dočetl, že jedním z velkých problémů, který týká sociálního začleňování, je nesystematičnosti působení neziskových organizací. Souhlasíte s tím?

Mluvčí 2

Já nejsem expert na sociální vyloučení, respektive my se věnujeme především otázce bytové nouze a sociálního bydlení a tam jsou ještě nějaké další různé rozdíly mezi...

Mluvčí 1

Nebo když to specifikujeme na to sociální bydlení...

Mluvčí 2

Jo, jestli špatná koordinace neziskových organizací může mít negativní vliv na sociální bydlení?

Mluvčí 1

Dá se vůbec říct, že ta koordinace je špatná?

Mluvčí 2

Tak rozhodně se nedá říct, že ta koordinace je špatná, ani se nedá říct, že ta koordinace by byla perfektní. Dá se určitě říct, že aby ten systém toho sociálního bydlení s podporou, to může být Housing first, Housing let i nějaké jiné formy sociálního bydlení, tak aby to mohlo fungovat, tak je potřeba mít dobře koordinovanou síť aktérů, kteří jsou do toho zapojení. Uvedu příklad, když nezisková organizace má na starost přímo podporu toho klienta v bytě, zároveň Úřad práce má na starost vyplácení těch dávek a zároveň odbor bytového fondu má na starost přidělit byt do toho projektu, tak aby to všechno mohlo dobře fungovat - ten člověk se nastěhoval, nevznikaly dluhy a dobře se mu žilo - tak je potřeba, aby všichni tyhle tři aktéři dělali, co mají. To znamená: neziskovka nemůže zabydlet klienta, aniž by odbor bytového fondu přidělil byt, a když odbor bytového fondu přidělí byt, tak je potřeba, aby Úřad práce začal dělat svoji práci včas, to znamená, třeba vyplácel kauci, což mu nařizuje metodický pokyn Ministerstva práce a sociálních věcí, nebo aby včas vyplácel dávky na bydlení, díky kterým ten klient si ten byt může udržet atd. U těch neziskových organizací si umím představit, že třeba může nastat problém ve špatném předávání informací, že ve chvíli, kdy ten klient jde k jiné službě, anebo využívá služeb více těch neziskových organizací, tak může být problém, když ty organizace nejsou schopny si mezi sebou předávat třeba ty informace o tom klientovi a pak se ho vlastně jako 3 až 4 neziskovky můžou čtyřikrát vyptávat na to samé, i když už to dávno mohlo být někde zapsané. Ovšem tam je potom zase otázka, respektive problém s předáváním jako citlivých informací, že to, že klient někde jako mluvil třeba o svém duševním onemocnění, tak neznamená, že vy můžete přijít za druhou neziskovkou a dát jí ty informace.

No, takže asi tak. Ale že by se dalo jako jednoduše říct, že je dobrá spolupráce mezi neziskovkami nebo špatná, to se nedá. Ještě je důležité říct, že v tom minulém volebním období, jak se tady začalo zabydlovat do městských bytů, tak vznikly týmy, které se věnovaly přímo tomu zabydlování lidí, a to i lidí s vysokými potřebami podpory, to znamená lidí, kteří byli dlouho na ulici, lidí, kteří mají vážné duševní onemocnění, lidí, kteří jsou oběti domácího násilí.

A tady vznikly silné týmy v neziskových organizacích, které byly nadšené do toho, že můžou konečně ukončovat to bezdomovectví. A to znamená, že ty týmy pracovaly velmi dobře, akorát teď nastal problém, že se to vlastně do jisté míry zastavilo.

Mluvčí 1

Je velký rozdíl v působení státu na celostátní úrovni a na lokální úrovni, tedy v působení lokální samosprávy a v působení celostátní sociální politiky?

Mluvčí 2

Je to spolu hodně propojené. Ten, kdo pak ty věci reálně vykonává na místě není stát nebo respektive to může být stát přenesené působnosti, ale ten stát je zodpovědný za tu velkou systémovou politiku, což je třeba dobře vidět v otázce toho zákona o podpoře v bydlení, že tady prostě chybí nějaké systémové řešení na státní úrovni a zároveň ty lokální politici mají často svázané ruce, nějakou vlastní zodpovědností k tomu elektorátu. Ta systémová řešení můžou často být na první pohled neintuitivní, čili politicky kontroverzní, čili starosta na malém městě může klidně dát všechny obecní byty ve volebním období lidem bez domova nebo v bytové nouzi, akorát už ho potom nikdo nikdy nezvolí. To znamená, že on se musí pohybovat v rámci těch politických mantinelů a už se to mnohokrát ukázalo, že ve chvíli, kdy nějaký politik se postaví za ty ohrožené domácnosti, tak ten elektorát mu to potom dá sežrat. Byť třeba ta politika byla funkční, ale je to prostě něco bohužel zatím tak kontroverzního, že na té lokální úrovni se to často nesejde s úspěchem, kdežto když stát přijme nějaký zákon, který klade povinnost těm obcím nebo krajům se nějak zachovat, tak ten politik může říct, my to musíme udělat, protože to nařídil stát.

Mluvčí 1

Proč myslíte, že je to na lokální úrovni tak kontroverzní pro elektorát?

Mluvčí 2

Myslím si, že to je kontroverzní jednak proto, že je ta krize bydlení a další možné krize: energetická krize, inflace atd., takže to se netýká jenom těch lidí v bytové nouzi. To se do jisté míry týká každého člověka. Sice tady bydlí naprostá většina lidí ve vlastnickém bydlení, ale stejně - krize bydlení spočívá v tom, že rostou nájmy, rostou ceny energií, rostou celkově

náklady na bydlení a pak přichází ten důležitý moment, proč je to kontroverzní, a to je v otázce zásluhovosti. Spousta lidí by vám řekla, že je blbost někoho nastěhovat do sociálního bytu jen tak, že to přece nejde, že ten člověk se nejdříve musí začít snažit, musí si vyřešit své dluhy, musí přestat pít alkohol a musí přestat brát drogy, musí začít chodit do práce a pak, až se teda dostatečně dlouho bude snažit, tak může dostat nějaký sociální byt. V té otázce tý zásluhovosti, která je velmi důležitá i v oblasti toho sociálního bydlení, na té zásluhovosti jsou postavené některý další systémy sociálního bydlení, jako například prostupné bydlení, které je založený na tom, že vy nejdříve jdete na nějakou úroveň, třeba na ubytovně nebo na azylový dům, a když se snažíte, tak jdete na další level, třeba do sdíleného bydlení, a když se snažíte a jste bez problémů, tak za rok, za dva, za tři, za pět let dostanete sociální byt. Akorát nefunguje v praxi. Když se na to dělal výzkum, tak prostupnost byla v Česku asi 15 %. Protože ty podmínky jsou nastavené tak, že velmi těžké je splnit i pro lidi, kteří nemají nějaký závažný problém v životě. Myslím si, že i třeba pro vás nebo pro mě by nebylo lehké ty podmínky splnit, jakože být doma třeba na tom azyláku každý den v osm hodin, ne později a je jedno, že máte práci do půl osmý. Nebo to, že tam byla nulová tolerance pití alkoholu. Kdo tyhle podmínky splní? A vedle toho tady stojí ten nezásluhový systém, což je třeba ten Housing first, který říká: vy přijdete za člověkem v bytové nouzi nebo na ulici i když je klidně 20 let na ulici, je závislý na drogách, cokoliv, a zeptáte se: "Chcete bydlet v sociálním bytě s podporou?" a to je celé. A pak ho nastěhujete do bytu. Má to svoje pravidla, ale jsou to úplně normální pravidla, jaká platí pro všechny ostatní: zaplatit nájem, neporušovat pravidla nájemní smlouvy, neštvat sousedy a alespoň jednou za týden v tom Housing first se potkat se sociálním pracovníkem. Takže abych se vrátil zpátky k tomu... Spousta lidí si myslí, že ten systém Housing first je o rozdávání bytů, podle nich, nepřizpůsobivým lidem a neuvědomují si, že ve výsledku na tom vydělají všichni ze spousty různých důvodů, i ekonomických i v otázce nějakého soužití. Takže tak.

Mluvčí 1

Existuje nějaká hlavní nebo nejčastější příčina, proč se lidé dostávají do tísně v oblasti bydlení?

Mluvčí 2

Já vám tady neodcituju výzkum, ale často jsou to problémy v rodině, často je to duševní onemocnění, často je to rozvod a často je to i třeba nějaká forma zadlužení atd. Opravdu velmi často je to vlastně buď duševní onemocnění, což se ukazuje i třeba z toho, že mnoho lidí, kteří jsou v kategorii bezdomovectví "bez střechy", to znamená, spějí na ulici de facto, tak tam je

obrovská míra lidí s duševním onemocněním, kteří prostě nejsou schopni si sami to bydlení najít. A pak se děje to, že maximálně jsou hospitalizovaní třeba v psychiatrické léčebně, ale když prostě žijete na ulici, jste těžký schizofrenik, na měsíc vás zavřou někam do léčebny, kde vás nějak stabilizují a pak vám řeknou, tak na shledanou a vylezete ven a nemáte kam jít, tak se z té ulice nedostanete.

Mluvčí 1

Existuje nějaké ideální řešení?

Mluvčí 2

V tuhle chvíli je ideální řešení přijetí zákona o podpoře v bydlení. Ideální řešení v širším slova smyslu by bylo, aby obce měly dostatečný bytový fond, aby mohly poskytovat bydlení všem lidem v bytové nouzi na svém území, protože jak jsme se bavili o té kontroverznosti, tak tam je problém i v tom, že obce často rozprodaly své bytové fondy. Tím pádem, když se vám uvolní ročně 20 bytů, tak stojíte před otázkou, komu ty byty jako obec dáte a ještě k tomu v době bytové krize. Dáte je normálním lidem, normálním rodinám, co pracují, anebo je dáte třeba doktorům a hasičům, nebo je dáte mladým rodinám, anebo je dáte lidem bez domova? Tuhle otázku si každé to město musí položit a ve chvíli, kdy těch bytů je málo, těžký nedostatek, tak ta kontroverznost narůstá, protože ten opoziční politik řekne: "Aha, takže oni nedají byty hasičům a záchranářům a dají je tady feťákům". Takže ideální řešení by mělo být v tom, aby obce navýšili svoje bytové fondy, aby funkčně spolupracovali s dalšími službami, třeba v podobě těch neziskových organizací, které by mohly propojovat s těmi klienty, protože tam je z mnoha důvodů lepší, když tu sociální práci nevykonává jenom obec, ale i třeba nějaké neziskové organizace.

Úplně nejideálnější řešení je za mě zákonem stanovené právo na bydlení. Ale to teď jako v současné době není realistické.

Mluvčí 1

Několik autorů, kteří se věnují téhle problematice říká, že jedno z účinných prostředků je komunitní plánování sociálních služeb. Souhlasíte s tím?

Mluvčí 2

Jo, souhlasím. Mám to rozvést?

Mluvčí 1

Nemá to třeba nějaká rizika?

Mluvčí 2

Já rozhodně nejsem odborníkem na komunitní plánování ani na komunitní plánování sociálních služeb... Riziko je, že to nebude dobře naplánované, že třeba nebudou dobře naplánované kapacity těch sociálních služeb, že ty sociální služby nebudou dostupné nebo že tam budou vznikat nějaké různé další prahy, ale myslím si, že smyslem toho komunitního plánování je právě to, aby se nějak koncepčně uvažovalo nad tou danou problematikou, nad tou danou oblastí nebo třeba tím krajem nebo prostě nějakým místem a aby se ty neziskové organizace samozřejmě bavily i s tím městem nebo s krajem: "Tak jo, jaké služby jsou tady potřeba?", a to i třeba pro ty lidi bez domova. Jaké jsou potřeba? Psychiatři, jsou potřeba sazky - sociálně aktivizační služby, pro rodiny s dětmi, jsou potřeba adiktologické služby, jsou potřeba služby dluhového poradenství. A když se tohle dobře naplánuje, tak je možné pro ty lidi v nouzi vytvořit funkční síť podpory, která je vlastně základním prvkem... nebo ne základním, ale zásadním prvkem třeba pro udržení bydlení nebo pro nějakou stabilizaci ve chvíli, kdy ten člověk není v sociálním bydlení.

Mluvčí 1

Změnil byste něco v práci vaší organizace nebo ve vaší konkrétní práci?

Mluvčí 2

Já to vezmu ještě trošku víc jakoby z historie, co jsme vlastně dělali, jak jsme se z toho poučili a co děláme trochu jinak. My jsme vlastně dřív přicházeli do těch měst v některých případech s nějakým návodem, jak tu situaci vyřešit. Že tady prostě máme funkční model sociálního bydlení, takhle se to dělá v zahraničí a vy to dělejte v uvozovkách "takhle". A někde to zafungovalo skvěle, ale někde se to setkalo s nějakou formou odporu nebo nepochopení. A my jsme furt jako řešily, proč to ty obce nechtějí dělat. Vždyť to tady máme vymyšlené. A pak jsme si uvědomili, že je potřeba se daleko víc, když to řeknu jednoduše, bavit s těmi obcemi a zeptat

se jich, jaké jsou ty jejich potřeby, jaké jsou jejich obavy z toho, proč to třeba nechtějí zavést. A začali jsme pracovat s přístupem Human Centre Design. Ve chvíli, kdy člověk pochopí ten lokální kontext, pochopí, jaké problémy ty lidi řeší - třeba ty úředníci nebo politici na té denní bázi - tak pak se ta spolupráce může posunout na další úroveň, protože my pro ně můžeme hledat řešení šité na míru té jejich situaci. A to můžou být různé situace. Může to být, že třeba ten politik by to i sám chtěl dělat, ale vůbec netuší, jak by to vysvětlil té svojí voličské základně a bojí se, že když do toho půjde, tak skončil. Takže my můžeme hledat taková řešení nebo mu poskytnout takovou podporu aby se tomuhle nějakým způsobem předešlo. To jsme se naučili. Teď si myslím, že se nám vlastně spousta skvělých věcí podařila. Podařilo se nám vytvořit analýzy: Zpráva o vyloučení z bydlení, ty už vyšly dvě, v rámci kterých jsme zmapovali počet lidí v bytové nouzi v Česku a s těmi čísly pak pracovali nejen všechna média, ale právě i politici při tvorbě těch politiků o sociálním bydlení. Zároveň jsme loni vydali správu Energetická chudoba a její řešení, kde jsme přišli s tím, že 910 000 lidí v České republice trpí nějakým způsobem v souvislosti s energetickou chudobou. Myslím si, že bychom do budoucna mohli ještě lépe pracovat na nějaké osvětě v tom tématu, tedy vysvětlovat pořád dokola těm lidem, tý veřejnosti, těm politikům, proč je důležité ukončovat bezdomovectví a ukazovat ty příběhy a nejenom data, protože my máme data o tom, že to funguje, akorát je potřeba to říct srozumitelně. Takže prostě přinést desítky, stovky, tisíce příběhů úspěšných zabydlení. V dnešní době, kdy v Česku už fungují desítky Housing first programů a jenom v rámci programu OPZ (Operačního fondu Zaměstnanost) z evropských peněz, bylo zabydlených asi stovky domácností. Úspěšně zabydlených 90 % si udrželo to bydlení, takže my tohle musíme být schopný zviditelnit.

Mluvčí 1

Víte něco ze své pracovní pozice o vyloučených lokalitách v Praze?

Mluvčí 2

Ono to je s vyloučenými lokalitami složité. Je vlastně otázka, co přesně to znamená.

Mluvčí 1

Nemusí být nutně nějaká čtvrť, ale klidně jen třeba jedna ulice nebo barák, kde se koncentrují lidé v sociální nouzi.

Mluvčí 2

Určitě jsou v Praze místa, kde se koncentrují lidé, kteří jsou nějakým způsobem sociálně vyloučení anebo lokalita, která je tím způsobem třeba vnímaná díky tomu, že tam vyšší koncentrace třeba lidí bez domova. Z těch míst, která tak mohou být vnímaná, mě teď napadá Černý Most nebo Praha 9 nebo Smíchov nebo Žižkov atd., ale přímo o sociálně vyloučených lokalitách moc nevím.

Mluvčí 1

To bude všechno. Moc děkuji.

Mluvčí 2

Díky. Není zač.

2 Rozhovor 2: Člověk v tísní

Mluvčí 1

Tak já bych se chtěl nejdřív zeptat, co je náplní práce vaší organizace v oblasti sociálního vyloučení se zaměřením na bydlení. Já jsem třeba našel, že jste měli projekt "Rodiny a děti sociálně vyloučené a ohrožené sociální vyloučením a institucionalizací".

Mluvčí 2

Tak máme registrované služby, terénní programy a odborné sociální poradenství, což s tím souvisí. V terénních programech magistrát vyhlásil před pár lety doplňkovou síť a úkol v doplňkové síti zabydlování. To pokračuje, myslím že, pátým rokem, tento projekt, máme tam pět úvazků a spolupracujeme samozřejmě s magistrátem a i s dalšími organizacemi podle hlavně kvůli kapacitám, abychom si sdíleli kapacity, abychom mohli když tak distribuovat klienty nebo lidi, který potřebují pomoc, na jiné organizace.

Mluvčí 1

Jak moc je důležitá nebo zásadní spolupráce neziskových organizací a státu?

Mluvčí 2

No, se státem je to složité, protože stát nedisponuje místem pro bydlení, tedy nějakými byty. Disponuje jimi kraj nebo obce a města nebo městské části v případě Prahy.

Mluvčí 1

Takže je to rozdělené na celostátní politiku a tu lokální, jestli to říkám správně.

Mluvčí 2

No. Takže ze státem je ta spolupráce nezisku obecně velmi složitá, protože neziskové organizace často nedosáhnou na nějaký, ať už je to lobbying, nebo ovlivňování legislativy. O to se tedy v Člověku v tísní trochu snažíme. Někdy jsme úspěšnější, někdy méně. Pak se o to samozřejmě snaží, snaží Platforma pro sociální bydlení, kteří se zabývají Housing first a zabydlováním, kteří sdružují vlastně spoustu scén. Ti jsou trochu úspěšnější, ale ne výrazněji, protože je to politikum a protože sociální práce je červenej hadr před očima skoro každého. Je to velmi složité.

Mluvčí 1

Proč si myslíte, že to tak je?

Mluvčí 2

Kvůli předsudkům, bych řekl, které si neseme jako lidi a myslíme si, nebo si neuvědomujeme, že je spousta lidí, kteří potřebují pomoci a že si za tu svojí situaci ani nemůžou, že prostě holt vyšli z rodiny, která jim neposkytla podporu, holt je systém vyloučil třeba ze vzdělávání nebo se ta jejich sociální situace stala opravdu nezaviněně: nemocí, opustil je partner, ten člověk zůstal s dětma, a když je to dítě malý, matka nemůže si vydělávat. Takže to nejsou věci, kdyby si za to člověk mohl skutečně sám, ale je to souhra nějakých okolností.

Mluvčí 1

A do jaké míry tyhle předsudky zasahují do té koordinace mezi neziskovým sektorem a třeba lokální samosprávou, když přijde na nějakou činnost v otázce bydlení?

Mluvčí 2

Tak to jsme se dostali trošku k tomu „stakeholderovi“, který má rozhodující pravomoc a který disponuje s bydlením. Tam to často souvisí s politickým nastavením, jaká je tam politická reprezentace. Pokud je víc vstřícná řešit sociální problémy, pomáhat lidem a pokud v případě Prahy té městské části zůstaly nějaké byty, pak to řešení bývá docela slušné nebo aspoň nějaké. To řešení je, i když třeba nedostatečné, ale je. Když ta politická reprezentace nemá vůli, a podléhá nějakým svým dojmům a předsudkům, tak tam prostě ta pomoc ubývá, tam se pak pomoci nedá. Nezisk o tom může hovořit, ale to je tak všechno. Může dávat argumenty a narazí na zeď nechtění. Ale když jsou politici spolupracovat, pak je připraven třeba i úředník spolupracovat. To tak bývá.

Mluvčí 1

Dal by se udělat třeba nějaký výčet strategií strategií, co samospráva používá k řešení problematiky sociálních bytů? Jde to nějak ohraničit?

Mluvčí 2

Každá městská část nebo předpokládám, mívá nějaký plán, jak pracovat v sociální oblasti. A může k tomu využívat systém komunitního plánování, což všechny městské části nedělají. Rozvinuté to mají třeba na Praze 10, taky na Praze 5 pracují s institutem komunitního plánování, i když nemají povinnost jako městská část. Kraj povinnost má, městská část ne. A z toho můžou vyplývat doporučení pro radu, respektive pro politiky, aby nějakým reagovali. Pak je důležité, aby si to město našlo prostředky naplnění té pomoci, to znamená volné byty, které by přesunuli do nějakého režimu zvýhodněného nájmu. Může se to jmenovat nejruznějším způsobem. Termín sociální bydlení užívají městské části, i když je to už dávno přežitý výraz, protože tomu nějak rozumí. Ale je to dost omezené hlavně těmi prostředky, těmi byty, počtem bytů, které jsou možné uvolnit, nebo jsou uvolněné na tento účel.

Mluvčí 1

A jaká je situace vyloženě v Praze nebo v městských částech, ve kterých Člověk v tísni působí?

Mluvčí 2

No, my působíme po celé Praze. Zase se dostáváme k té politické rovině, protože v minulém volebním období, kdy se rozeběhl projekt zabydlování v té doplňkové síti, bylo totálně jiné nastavení. Bylo jaksi pro-sociální, bylo pro řešení a pro pomoc lidem v nouzi. No, současné zastupitelstvo je na tom složitěji. V tuhle chvíli se v Praze zastavilo přidělování bytů magistrátu lidem, se kterými pracujeme my, Armáda spásy a tak dál, prostě spousta těch dalších firem, nebo organizací, které jsou zapojené do toho projektu, takže v tuhle chvíli jsme odkázaní na zabydlování do městských bytů v městských částech nebo taky do bytů soukromníků. Tak uvidíme, jak to bude dál. Tento rok o něco omezili síť a jestli příští rok budou omezovat dál, to nevím, to je velká otázka. Ale v těch městských částech, kde je to nastavení jaksi pozitivní, tam probíhají změny a probíhají věci, které jsou více vstřícné k pomoci lidem, který potřebují pomoc. Například na Praze 5, na Praze 7, nebo Praha 3 je na tom taky dobře, desítka vlastně taky. Ne, že by každý žadatel, který spadne do toho ranku, měl nárok nějaké bodové ohodnocení, že by měl nárok na bydlení se zvýhodněným nájmem. Ne každý to samozřejmě dostane, protože těch žadatelů je o dost víc, Praha 5 má například těch žádostí asi 34, 35, které nejsou jaksi naplněny, kde ta pomoc teď v tuhle chvíli není možná. No, takže tak pro ilustraci.

Mluvčí 1

Vy jste zmínil komunitní plánování sociálních služeb. V rámci rešerše, jsem zjistil, že hodně autorů, kteří se věnují téhle tématice, považují komunitní plánování sociálních služeb jako jedno z nejefektivnějších řešení. Souhlasíte s tím?

Mluvčí 2

Teoreticky ano, ale zase záleží na lidech, kteří to dělají a kteří pak čtou ty výstupy. Je to vždycky o lidech. Teorie je skvělá a když to funguje, tak to může pomoci. Ale nesmí to být jenom dokument pro to, aby byl dokument. Aby se někdo poplácal po rameni a řekl: "jo, děláme tady komunitní plánování, prima". V komunitním plánování jsou dokonce připomínky třeba neziskových organizací o tom, že "tady máme takové problémy a nic se s tím nedělá", v takovém případě je to dokument na nic. Zase jsme u těch politiků, kteří jsou ti, kdo tlačí to chtění, které není příliš populární. Pomoc lidem v nouzi není příliš populární politikum. Takže

moje odpověď je, že komunitní plánování je dobrá věc, ale musí se s tím pracovat, a když se s tím nepracuje... (odfrkne si).

Mluvčí 1

Říkal jste, že v některých pražských městských částech tento systém probíhá. Je to v těchhle případech efektivní?

Mluvčí 2

Není. Mluvím třeba o Praze 5. Ale nechci být kritický k Praze 5. Na sociálním odboru se snaží, ale prostě naráží to na nějaké limity. Umím si představit, že to bude efektivnější. Já jsem sám zastupitel na Praze 5, takže vím, o čem mluvím, jsem i předseda sociálního a zdravotního výboru, takže vím, o čem mluvím a vím, že současná třeba politická zastoupení, tak má tu vůli tady, ale, a teď nechci dělat politickou agitku, můžu tím pádem porovnávat dvě období. Jsem 13 let v Člověku v tísní. Předchozí období, kdy ta vůle pomáhat byla jaksi snižená a kdy komunitní plánování bylo dělané spíše tak pro formu, aby se něco udělalo, i když s dobrým úmyslem bezesporu. Dobrý úmysl tam byl nebo je, ale to naplnění pak bylo, složité, ale výroky, které teď říkám, jsou spíše ilustrativní věc. Městská část se zabývala spíše seniory než všemi, který potřebují pomoci. To bylo úplně markantně vidět, jak jsou senioři protěžovaní v nejrůznějších věcech. V bydlení, v tom nevím, to bych si vymýšlel, což nechci. Záleží na tom, kdo to čte a jak to čte a jak ten dokument chce přijmout. To shrnuju celkově.

Mluvčí 1

Je pravda, že některé byty s regulovaným nájmem si někdy nemohou dovolit ti, kteří by je potřebovali?

Mluvčí 2

Jo, to je pravda, i když záleží na tom, jakým způsobem si je nemůžou dovolit. Lidi, kteří jsou ve větších problémech a žijí na nějaké ubytovně, tak tam často platí víc, než pak platí v nájemním bydlení, a teď myslím nájemní bydlení i komerční, kdy platíte za osobu třeba 10 000 - 12 000. Když jste dva, tak když to počítám, tak ti lidé mají na komerční bydlení. Ta dostupnost bydlení, teď možná trochu odskakuju od té otázky, ale je taky daná tím, jak přistupují majitelé bytů k jednotlivým skupinám. Jsou skupiny lidí, kteří jsou diskriminováni

na trhu práce a kteří, i když třeba nějaký prostředky mají, vydělávají, tak se k tomu nedostanou, protože jsou diskriminováni. Nejdiskriminovanější, možná to bude překvapení možná ne, jsou matky s dětmi a se psem, to je nejdiskriminovanější skupina a pak jsou Romové a pak jsou matky s dětmi, samoživitelky a pak se dá pokračovat dál o tom, kdo je diskriminovanější nebo méně diskriminovaný. Takže tady mají největší problémy se získáním bydlení. A dále vícečetné rodiny samozřejmě, to je další skupina, která má taky problémy, protože děti křičí a děti se hýbou, tak to je vždycky problém. A teď mi připomeňte otázku, já jsem od ní trochu odskočil.

Mluvčí 1

Jestli je pravda, že si někteří lidé nemohou sociální bydlení dovolit.

Mluvčí 2

To bydlení, které je se snížením nájmem, tak je jasné, že ten člověk, který má nižší příjem, začal mít důchod a předtím měl relativně vysoký příjem a měl nějaký standard, který si teď nemůže udržet, tak může to pro něj být problém, ale je to spíš o informovanosti, protože většina lidí dosáhne na dávky hmotné nouze, na dávky, které pomůžou k dosažení bydlení, které jsou určené na bydlení. Takže si nemyslím, že by v Praze zrovna bylo výrazné procento lidí, kteří nedosáhnou ani na byty se sníženým nájmem, protože, abyste měl představu, tak třeba když je to jednotlivec senior, tak tady na Praze 5 dostane byt, který má rozměr třeba 24 m, 25 m 30 a cena tam je 142 Kč tuším, a nesnížený nájem je asi 180, asi o 40 Kč vyšší, takže když to vynásobíte, tak jsme na nějakých čtyřech tisících, takže to není nedosažitelný nájem, který by nemohl jednotlivec s průměrným nebo podprůměrným důchodem dosáhnout. Ani ten, kdo má třeba exekuce, což taky vlastně skupina lidí, kteří mají složitou situaci, že jo, a mají více exekucí, které převyšují jako jejich schopnost splácet, tak tam stejně existuje institut nezabavitelného minima, které třeba, když jsou dva lidé a tam je jedna závislá, tak jsme někde na 13 tisících, které tomu člověku nemůžou sebrat exekutoři. To je 8000-9000, nevím, tak nějak. Takže od vlády pak může dostat ještě pomoc na bydlení, od Úřadu práce. Teď se i zlepšila situace, že se nemusí některé doklady dokládat pokaždé. Ta situace se mírně zlepšila pro žadatele o dávky na bydlení.

Mluvčí 1

Existuje nějaká skupina obyvatel, která se dostává do tísně v oblasti bydlení nejčastěji?

Mluvčí 2

Vlastně jsem to říkal před chvílí. To jsou ty nejdiskriminovanější skupiny. Matka samoživitelka nebo samoživitel, to může být i muž samozřejmě, se dvěma dětma je na tom strašně složitě. A ještě k tomu, když jsou malý a ještě nechodí třeba do školy, tak ti jsou na tom hodně bledě. Pak skupiny diskriminované ať už kvůli národnosti, kvůli etniku, to jsou další lidi, kteří mají zhoršený přístup na trhu práce a na trhu bydlení, což spolu souvisí. Teď si vymyslím jméno, ale pracovali jsme s paní, byla to Romka, má takové klasické české jméno, já řeknu jiné - paní Procházková, měla úplně krásnou češtinu, střední školu, byla to zdravotní sestra. Ona, když někde zavolá, řekne všechno, oni jí řeknou ať přijde, že mají volný byt a když tam přijde a oni ji vidí, tak ji prostě přisoudí to romství. Romství se buďto přisuzuje, nebo se sám se cítíte Rom, tak to je ta definice romství, myslíme si tom, co chceme. A když vidí tu Romku, tak jí ten majitel řekne, že ten byt už pronajali a paní odchází, takže to je strašné. Podařilo by se nám jí zabydlet v pěkném bytě, a majitel je dneska spokojený, protože ta má paní, která platí a je prostě skvělá. Je to takový hezký příběh, měla české jména, hezkou češtinu a jenom proto, že byla prostě Romka. Někdy přisuzujeme k romství i zvuk toho jazyka, tak někdy mi je z toho úplně špatně jak lidi o tom mluví a co vlastně z nich vypadne. Takže dokud ji nevidí, tak je to v pořádku a když ji uvidí, tak... (odmlčí se).

Mluvčí 1

Dá se říct, že se tohle děje i v politické sféře, například v Praze?

Mluvčí 2

Že to takhle funguje? No jasně a nejenom v Praze. Jsem přesvědčený o tom, že přístupy, které úplně neladí s naší ústavou, jsou úplně běžné.

Mluvčí 1

Máte představu o nějakém ideálním řešení téhle problematiky?

Mluvčí 2

(směje se) To je dobré - ideální řešení... Nedávno jsem slyšel od jednoho kamaráda, který žije teď asi rok v Berlíně, jak to funguje v Berlíně. A Vídeň je taky zajímavá, hned se k ní dostanu. V Berlíně je relativně složitý systém, jak se dostat bydlení a musíte, pokud o to máte zájem,

splnit spoustu podmínek, a když je nesplníte, tak nemáte nárok ani na sociální, ani na běžný bydlení, ale pokud to splníte, tak ten majitel má určité jistoty, že ten, kdo přichází do běžného bydlení, tak má za sebou nějakou historii, že je schopen splácet a tak dál, že nemá nějaké problémy, které by tlačil před sebou. V případě sociálního bydlení se za něj zaručuje stát a doplácí prostě tu sníženou částku na sociální bydlení, stát tam zaručuje prostě vysoký podíl té ingerence toho, co zaplatí on. To je jedna možnost, která by se mi líbila, nějaké garanční fondy a tak dál, že prostě ten, kdo chce bydlet, tak prokáže to chtění tím, že se zapojí do toho složitého systému. Plus jsou tam samozřejmě, pokud ten člověk potřebuje, tak stát garantuje i průvodcovství, sociální služby nebo nějaké zdravotní služby a tak dál. Tak to je Berlín. Vídeň je třeba hezká v tom, což se mi strašně líbí, že developeri musí splnit výminku městských částí, že část každého postaveného baráku musí obsahovat i sociální bydlení, to jsou takové ty byty, který jsou stejně těžko prodatelné, v rohu, tmavší a tak, ale musí je pronajímat lidem, které jim město tam pošle a těm to musí pronajmout za snížené nájemné. Skvělá věc, jo, že prostě u každého baráku tomu musí být věnováno 4 nebo 6 % bytový plochy, to je prostě bomba, protože nedochází k tomu, že by vznikaly vyloučené lokality, ti lidé, kteří potřebují pomoc, jsou rozprostřeni po celém městě a nevznikají prostě ty problémy, které jsou, ať už támhle na severu Čech, nebo tady v Praze na Černém mostě, kde vlastně jsou sestěhovaní lidé se sociálními problémy do dvou domů, a kde to má charakter sociálně vyloučené lokality, i když je složité nazvat to vyloučenou lokalitou, ale jsou to lokální domy. Takže nevím, proč nejsme schopni zopakovat něco, co už někde funguje. Ty ideály jsou ve světě, v Evropě určitě, akorát jich nejsme schopni dosáhnout, protože furt si myslíme, že vymyslíme něco extra, "buřtozního", že jsme prostě nejlepší a já nevím co, akorát, že nemyslíme na lidi. A teď jako to zobecňuji, nemyslíme na lidi. Takže ideální by bylo se podívat za hranice a zopakovat něco, co už funguje.

Mluvčí 1

Mě zaujalo, jak jste mluvil o vlastně vyloučených lokalitách v Praze. Kolik jich podle vás v Praze je?

Mluvčí 2

Nevím. Lokality v Praze nejsou. Poslední jako výzkum, který pan Gabal dělal před šesti sedmi lety, tady vlastně nedefinovaly žádnou lokalitu, ale lokální domy tady jsou, ano. Z naší práce víme o 5-6 místech, ale určitě jich je víc, protože občas někde přijdeme, Praha je relativně velká, tady mám 10 lidí, 5 v terénních službách a 5 zabydlovacím týmu, tedy dohromady 10 a

tím, jak máme vysokou poptávku po službách, tak vlastně terénní práci, tu skutečnou terénní práce, kdybychom vyhledávali v terénu lidi, vlastně moc neděláme, protože na to není čas, máme kapacitu naplněnou - přeplněnou. V dlouhém poradenství, což souvisí s bydlením (většina lidí, kteří mají problémy s bydlením, mají problémy s dluhy), mám 12 lidí týmu, 12 úvazků a tam máme čekací dobu dneska asi 4-5 měsíců na tu službu. Takže nevím kolik jich (lokálních domů) je, ale člověk si toho může všimnout, když se takhle prochází Prahou. Jenom vidíte dům, který je ve složitém stavebním stavu a prostě má ten charakter lokálního domu, který mu můžete přisoudit. Ale jak jsem mluvil o tom "čerňáku", tak tam to je klasika. Generála Janouška (ulice), běžte se podívat.

Mluvčí 1

Má město nějaký způsob, jak řešit problematiku vyloučených lokalit?

Mluvčí 2

Lidé kteří mají tu potřebnost a potřebují pomoc, se mají rozprostřít do domů, které jsou po celém území, a ne prostě lokalizovat do jednoho místa, ale to by vám řekli líp právě lidi z Platformy sociální bydlení. Teď to mají dobře zpracovaný teoreticky, a těm to jde, mají prakticky i ty informace, protože byli donedávna na magistrátu. Třeba Štěpán Rybka.

Mluvčí 1

Kdo se kdo bývají obyvatelé vyloučené lokality, třeba na tom Černím mostě? Z jakého důvodu se tam třeba dostali?

Mluvčí 2

To bych zopakoval, definici klienta, kdo je klient, takže vždycky je to nějaký člověk, který má nějaké sociální problémy, má nedostatečný vzdělání, má nízký příjem, má nízký vzdělání, jsem říkal, může to být vícečetná rodina, může to být člověk po úrazu, pokud pracoval načerno a teď má invalidní důchod, sice přiznaný, ale nevyplácený, protože neodpracoval dostatek doby za poslední dva roky. Takže ta charakteristika je velmi široká. Jsou to prostě všichni lidi, kteří jsou závislí nějakých sociálních transferech státu, takže je to široké spektrum od úplně nejmladších lidí, třeba lidí po ústavní výchově, po lidi s drogovou historií, s historií bezdomovectví, může být úplně kdokoliv. A samozřejmě i ty diskriminované skupiny, o kterých jsem hovořil.

Mluvčí 1

A ty byty na Černém mostě jsou státní?

Mluvčí 2

Ne státní, ale magistrátní.

Mluvčí 1

Dalo by se tomu říci byty pro neplatiče? Z jakého důvodu se tam člověk dostane?

Mluvčí 2

Ne, neplatič je něco jiného. Magistrát má teď pravidla, které jsou hodně nepřívětivé a neplatič je člověk, který nemá možnost platit nebo nechce platit nebo prostě z nějakého důvodu neplatí nájem a někomu se to může stát jaksi nezaviněně, že prostě ztratí příjem - nemoc, narodí se dítě, to je různé -, ale skoro vždy lze najít pomoc sociálních služeb. Je pravda, čímž se dostáváme k nějaké té předchozí otázce tom, jaké jsou ty možnosti, že opravdu někteří lidé zůstanou někde na ubytovně nebo na nějakém místě a tam je prostě vykořisťován. Já nemám rád ubytovny právě z toho důvodu, že tam se k lidem většinou chovají úplně strašně. A... (odmlčí se). Jak jste mluvil o těch neplatičích, tak mě to zarazilo, protože jste zopakoval předsudek nebo tu myšlenku některých politiků, že člověk, který je v problémech, musí být neplatič. Tak to není. Je to tak, že z člověka, který je v problémech, se může stát neplatič, protože ty prostředky nemá a neví, kde je sehnat, kde si o ně říct. Když to zjistí, tak pak většina lidí naskočí na ten systém a pak, když bydlí, tak už si najdou práci a prostě ty principy Housing first jsou pojmenované a platí, to je jisté. Takže ti lidé, který tam jsou nemají třeba příjem, ale nemusí to být neplatič a většinou to nejsou. I pravidla jsou taková, že by lidi, kteří přijdou do magistrátního bytu, neměli mít dluh na nájmu. Na městských částech je to měkčí. Dluh na nájmu můžou mít, ale musí mít třeba uzavřený splátkový kalendář, aby mohli dostat byt se sníženým nájmem, a když ho mají uzavřený a splácejí, tak není problém jim byt přidělit a oni v nějakém čase zaplatí svůj dluh.

Mluvčí 1

V jaké fázi vlastně dojde na to, že ten člověk je přestěhován?

Mluvčí 2

To není fáze, ten člověk prostě přijde a požádá o byt, který si může dovolit, se snížením nájmem a buď to ho dostane, nebo nedostane. Musí požádat nejdřív na městské části a pak může jít na magistrát, když na městské části neuspěje. V předchozím volebním období mohl ten byt získat. Aspoň co vím, pokud to platí, tak tuhle chvíli se dál nepřidělují magistrátní byty.

Mluvčí 1

Takže se může stát, že přidělený byt může být i takový (podobný bytům na Černém mostě).

Mluvčí 2

Ano, může být kdekoliv. Může být tam, kde je volno. To není jenom ten "černák", magistrát má byty po celé Praze, takže to může být v Praze úplně kdekoliv. Všechny městské části to mají rozprostřeny po celé oblasti svého působení, takže to nemusí být barák, který pak nutně vytváří situaci vyloučené lokality nebo sociálně vyloučeného lokalitního domu.

Mluvčí 1

Mám ještě poslední otázku. Já jsem se dočetl vládním dokumentu o sociálním začleňování, že ač jsou neziskové organizace v řešení sociálního začleňování zásadní, tak je problém, že pracují nesystematicky. Souhlasíte s tím?

Mluvčí 2

(směje se) Je to možné. Nemůžu mluvit za všechny, ale podle toho co znám, tak v rámci situace v Praze rozhodně pravda není. Je to teda i zároveň odpověď na to, jaké je dobré řešení. Když kraj, nebo i stát, vyhlásí třeba v tomhle případě doplňkovou síť, kterou si platí sám kraj, dává pravidla včas bez nutnosti neustálých oprav, což se nyní nestalo protože v průběhu čtyř let se to nějak ustálilo, tak ten systém je nastavený a pak nemůže nikdo pracovat nesystémově, protože součást systému, což se pojí s tím dobrým řešením. A druhá věc je, že pokud není taková síť, která je určená přímo na pomoc k bydlení, ať to je třeba terénní služba nebo sociální aktivizační služby, tak mají standardy, kontroly kvality a tak dál. Neumím si představit, že by někdo pracoval nějak nesystémově, že by pracoval mimo standardy, že by pracoval mimo to, za co ho kraj platí, že by prostě si vymýšlel nějaké "jámotiny". Takže s tím výrokem nesouhlasím. Může se samozřejmě stát, že bude organizace nebo jednotlivec, který dělá špatné

jméno všem tím, že tam dochází k práci, která se nedrží standardů, která nemá vypracované standardy pro svou práci. Může to tak být, to je jasné, ale s organizacemi, se kterými spolupracujeme a o kterých vím, a nejenom tady v Praze, ale po celých Čechách - Člověk v tísni má v krajích sedm poboček, tak si to nemůžeme dovolit, protože bychom ztratili jméno. Pokud to někdo řekne, tak by měl vědět, co říká, a pokud to řekne někdo na kraji, tak by měl si udělat pořádek a té organizaci nedávat peníze na sociální služby, když to dělá špatně. To je velmi jednoduché řešení. To není na straně toho poskytovatele, to je na straně toho, kdo to platí - to je kraj respektive stát, a když nemají kraj a stát kontrolu nad tím, co děláme, tak to je jejich chyba. Může se tam samozřejmě pohybovat někdo, kdo to jméno kazí, ale nevím na základě čeho někdo řekl takový výrok. Takže s tím nesouhlasím.

Mluvčí 1

To je vše. Já vám moc děkuji.

Mluvčí 2

Doufám, že jsem vám pomohl.

3 Rozhovor č. 3 – Neposedá z.s.

Mluvčí 1

Já se na začátek zeptám se, čím se zabýváte a čím se zabývá vaše organizace v oblasti bydlení.

Mluvčí 2

Takže organizace jako taková, Neposedá, se zabývá mnoha věcmi a více s cílovými skupinami, ať už to jsou děti, kdy jsou tam nějaké nízkoprahové služby pro děti, máme službu, která se stará i o osoby na ulici, také to patří sociálně aktivizační služba a spousta dalších programů a konkrétně ten náš, ve kterém jsme, tak to je projekt podpory samostatného bydlení. My jsme teda evropský projekt, takže nejsme žádná sociální služba zabýváme se něčím, co bych trochu popsala jako zlehčení přístupu k nájemnímu bydlení. Není to úplně přesně definice podle toho projektu, my se vlastně zabýváme nějakou podporou lidí, ať už v hledání toho bydlení, potom

zajišťujeme garance, aby vůbec mohli bydlet, učíme je bydlet, a pak se staráme o to, aby si to bydlení udrželi. Ten projekt, ve kterém jsme zapojení, má tři základní aktivity, nebo spíš jednu základní a dvě přidané. Má tři aktivity: aktivitu a) pomoc přímo při sehnání bytu a starání se o zabydlení po celou dobu projektu, který trvá až do konce roku 2025. Potom je tam aktivita b), kdy pomáháme nějakým lidem spíše jednorázově, třeba když mají problémy s požádáním si o dávky nebo se vyskytne nějaká situace v oblasti bydlení, nebo se na nás obrátí městská část s tím, že ten člověk zrovna teď řeší nějakou skoro až krizovou situaci, ale vlastně to neznamena, že ho třeba z toho bydlení vystěhovávají jenom, jenom se tam zrovna něco děje a je potřeba, aby tam přišel nějaký sociální pracovník a nějak mu s tím pomohl. A pak je aktivita b)3, a to jsou takoví lidé, u kterých je ta spolupráce intenzivnější a dlouhodobějšího charakteru, takže to jsou třeba rodinní příslušníci od hlavního žadatele v aktivitě a) nebo jsou to lidé, kteří potřebují dlouhodobou podporu v bydlení, třeba ještě moc neumí bydlet sami, třeba mají přidělený nějaký magistrátní byt a teď se řeší věci od nastěhování, až občas po vystěhování. My máme možnost pracovat s těmi lidmi asi ještě tři měsíce po skončení toho bydlení, ať už by to bylo třeba pomoci najít jiný bydlení, nebo nějaké jiné zasíťování - třeba by už nebyly vůbec pro naši službu. No, a naše hlavní aktivita je pomoci jim sehnat to bydlení a naučit je tam nějak bydlet a zajistit, aby si ho udrželi.

Mluvčí 1

I do budoucna.

Vy jste říkala, že vám někdy i město řekne, že potřebuje pomoci s nějakým člověkem. Probíhá nějaká častější spolupráce s městem a s lokální samosprávou?

Mluvčí 2

Já bych řekla, že je to spíš s lokální samosprávou. Spíš se obrací jednotlivé městské části. Konkrétně se mi teď vybaví třeba Praha 14, Praha 9, Praha 8 nebo je to v nějaké kombinaci - klient nebo potenciální klient plus městská část. Například se klient ozve s tím, že už s městskou částí komunikoval, ale nějak to třeba ještě nefunguje, nebo tam potřebuje podporu nějaké organizace a pokud se jako týmově rozhodneme do toho taky vstoupit, pak je to tak, že nám třeba i městská část podá podnět - kupříkladu "víme o tom, že ten člověk tu má žádost o byt, ale potřebujeme, aby měl opravdu někoho, kdo ho v tom podpoří, kdo se o něj postará, že to opravdu zvládne a je to taková vícestranná komunikace bych řekla.

Mluvčí 1

A dá se něčem takovém mluvit i na celostátní úrovni? Třeba o nějaké podpoře?

Mluvčí 2

Celostátně určitě ne, protože každé město si to trochu dělá jinak. Já jsem třeba několik let studovala v Brně a vím, že to takto úplně jako nefunguje a hodně záleží na tom, jaká je tam zrovna politická situace, protože i od kolegů vím, že to někdy fungovalo, někdy ne a teď to zase nějakým způsobem funguje v tom daném místě. Nebo například v Plzni je město i partner takového projektu, který tam mají, v Českých Budějovicích, pokud vím, (organizace) odstoupili od toho být partner s městem a dělají si to sami jako nezisk, zároveň vím, že v některých městech vůbec žádné neziskovky nefungují, hlavně v těch malých. Já jsem původně z východních Čech, kde konkrétně v nejbližším městě, odkud jsem já, to funguje tak, že tam zvládnou dělat i sociální práci v rámci odboru, protože mají asi tak 10 městských bytů, není tam té práce tolik a dokáží těm lidem hodně vyjít vstříc a přistupovat k nim individuálně. Ale zopakuji, že hodně záleží na tom, jak je to město velké, jaký mají bytový fond a jaké je tam složení potenciálních klientů nebo nájemníků, ať už jim budeme jako říkat jakkoliv. Tam, odkud jsem já, nežijí žádní lidé na ulici, protože je to pro ně opravdu nehostinné a většinou mají docela pevné rodinné vazby, takže se jim i často stane, že nepropadnou tím systémem úplně, ale tady v Praze je to jiné, protože je to velké město, je tu vysoká anonymita a zároveň se sem možná i do nějaké míry třeba stahují lidé i z jiných měst, což ale nemám úplně empiricky podložené.

Mluvčí 1

Dalo by se jednání s lokální samosprávou v Praze označit jako funkční?

Mluvčí 2

Konkrétně z mojí zkušenosti, kdy jsem buď sama komunikovala nebo jsme zprostředkovaně z týmu komunikovali s městskými částmi, tak bych řekla, že společný faktor vstřícnost, všichni se snaží myslet na to, aby se jejich občané měli dobře. Pokud je to tak, že ten člověk není občanem žádné městské části v Praze, tak je to trochu slabší, ale nějaká snaha jako pomoci tomu člověku je u každé té městské části. To bych řekla, že je společný jmenovatel. Jaký postoj pak mají k bydlení, sociálnímu bydlení a k neziskovému sektoru se hodně liší v rámci městských

částí, protože třeba Praha 7, tak ta máte stejný projekt jako my, takže, když to řeknu tak v uvozovkách a hodně nadnesu, ti by nás nepotřebovali, protože mají svůj projekt, sociální pracovníky a mají úplně ten stejný projekt, co my, takže mají vlastně stejné možnosti jako my. A pak jsou městské části, které buď sociální bydlení nemají, nebo ho z mého pohledu nepodporují do takové míry, abychom se tam nějak zapojovali, nebo už tam je tak pokrytý ten neziskový sektor, že konkrétně náš program tady v té organizaci tam nepronikne, protože už to mají pokryté a není třeba, aby tam do toho fušoval někdo další. A pak jsou městské části, o kterých vůbec nic nevím, a to jsou nějaké, které jsou jako od nás tak daleko, že i kdyby se nám třeba ozvali, tak bychom tu spolupráci možná museli odmítnout, protože by to třeba pro nějakého pracovníka znamenalo jet tam třeba přes hodinu a to je nesmysl.

Mluvčí 1

Věnujete se v rámci vaší práce i bydlení s regulovaným nájmem?

Mluvčí 2

Ne, vůbec.

Mluvčí 1

Dočetl jsem se z různých materiálů, i státních, že práce neziskové sektoru je problematická, protože nesystematická. Souhlasíte s tím?

Mluvčí 2

Přemýšlím. Možná to tak může působit zvenčí, protože každá organizace má nějaké své vnitřní směrnice a metodiky. Konkrétně třeba naše organizace, tak protože má pod sebou víc služeb a programů, dokáže pokrýt docela jako širokou paletu toho, co ten člověk opravdu potřebuje. Ale to je takový bonus toho, že pracujeme v organizaci, která toho umí hodně. A myslím si, že jsou i organizace, které jsou úzce specializované, že pro někoho zvenčí to může působit, jako že vůbec neví, co dělají. My třeba nemáme vytyčenou cílovou skupinu moc úzce, takže pracujeme jak se seniory, tak s mladými rodinami, s rodiči samoživiteli, do nějaké míry i třeba s lidmi s duševním onemocněním nebo s různým stupněm handicapu. Pokud jako jsme schopni se s nimi domluvit, pokud v tom bydlení není nějaká vyložená překážka. Například nejsme jako schopni zajistit speciálně upravené bydlení třeba pro lidi na vozíčku, ale ta naše cílová skupina je, v

uvozovkách, skoro každý, ale jsou organizace, které třeba pracují jenom se ženami, nebo jenom se ženami z ulice, nebo třeba jenom s maminkami a nepracují pak třeba s rodinami. Například když je tam ten partner, tak už by ta žena nemohla být v jejich cílové skupině, což potom opravdu může zvenčí vypadat, jako že je to úplně nesystematické, ale může to být na nápravě jejich směrnic.

Mluvčí 1

Existuje nějaký nejčastější důvod, proč se lidé dostávají do tísně v oblasti bydlení?

Mluvčí 2

Protože nemají peníze. Asi nejčastěji je to to, že opravdu nemají peníze.

Mluvčí 1

A jak se to stane, že nemají peníze?

Mluvčí 2

Nízká finanční gramotnost, to je asi hlavní faktor. Taky tam třeba může hrát velkou roli nízký stupeň vzdělání, nějaké osobnostní předpoklady, proč třeba nejsou úspěšní na trhu práce, a potom bych taky řekla špatné porozumění psanému textu, protože si osobně myslím, že vyplnit formulář není tak těžké, ale těžké je nad tím sedět a soustředit se na ty otázky. Pro mě osobně vyplnit formulář příspěvku na bydlení je otázka 10 minut, ale musím si přečíst každou tu kategorii, abych věděla, co tam mám napsat. Když si představím, že bych byla člověk, který má možná ani ne úplně dobré základní vzdělání, když pracuje, tak na pozici, která není třeba zaměřená na to, že musí rozumět nějakému psanému textu, ještě sám třeba není úplně dobrý čtenář a nemá na to ten čas, neví moc, kde si říct o pomoc, tak si neumím představit, že bych to dokázala. A s tím, jak fungují úřady práce a jaká je tam je v některých oblastech, třeba na Praze 9, podzaměstnanost, tak ti referenti už opravdu nemají kapacitu na to lidem jako vysvětlovat přesně co kam dát. Někdy jsem se také setkala s tím, že ani ten člověk ani nevěděl, že si může požádat o nějakou dávku na bydlení, což pak vede k tomu, že nemá ty peníze na to, aby zaplatil nájem, nebo aby zaplatil elektřinu, dostává se dluhů a pak už je to úplná past. Z toho už se nedá dostat. Takže hlavní je vyloženě to, že absolutně nemají žádné peníze, kvůli nízké finanční gramotnosti, nebo tam často hrají roli třeba i dluhy po partnerovi nebo po nějakých jiných

blízkých. Například ručili dětem nebo podobně. V nějaké životní situaci se dostali dluhů, ze kterých neuměli moc ven nebo si půjčili u nějakých nepříliš dobrých společností nebo pochybný lidi. Také jsem setkala s někým, kdo si půjčil u lichváře.

Mluvčí 1

Existuje podle vás nějaké ideální řešení té situace? Jaké řešení by bylo podle vás nejlepší?

Mluvčí 2

Nemyslím si, že existuje nějaké ideální řešení, to určitě ne. Myslím si, že jedno z nejlepších řešení by bylo, kdyby na úřadě práce Prahy pracoval dostatek pracovníků, kteří by opravdu měli čas třeba hodinu někomu vysvětlit, že "tohle je doplatek na bydlení, tohle a tohle vyplňte, přineste mi tenhle papír, máte na to měsíc a budu vám každý den volat, abyste to přinesl". Ale to je blbost, protože mi jako, protože je obecně potřeba, aby ten, kdo něco chce, byl trochu aktivní a byl v tom trochu proaktivní. Když pak někde slyším nebo čtu o tom, že referentka někomu třikrát volá, on jí to ani jednou nezvedne, protože nezvedá cizí čísla, nebo mu řekne, ať donese výplatnici a ten člověk ji stejně nedonese, tak po čtvrté už mu volat nebude, že jo. Já nevím, jak by se to dalo nějak vyřešit, protože všechna ta řešení jsou strašně dvojsečná. Buď budeme mít někoho, kdo těm lidem pořád bude říkat: "tak a přineste ten papír, už ho fakt přineste, už prostě musíte!", tak zase pak nebude mít čas na to dělat svoji práci, kterou má dělat. I kdyby byly nějaké kurzy finanční gramotnosti, které nějakým způsobem fungují, tak tam ty lidi třeba stejně nebudou chodit, nebo si z toho nic neodnesou a podobně. Nevím, nemyslím si, že nějaké řešení, které by bylo ideální pro všechny.

Mluvčí 1

Dalo by se říci, že problém je nějakým způsobem na straně klientů i na straně úřadů?

Mluvčí 2

Ano, určitě. Já bych řekla, že to není problém, ale že to jsou nějaké věci, přes které se nedá moc dostat a nedají se úplně stírat tím, že jeden něco udělá. Klienti by dejme tomu mohli být proaktivnější v tom, že když třeba mají přístup k internetu, tak mohou hledat a podívat se do toho formuláře dopředu nebo se podívat na to, které jsou povinné přílohy, to by určitě šlo, ale zase třeba neporozumí tomu, co ta příloha přesně znamená, i když to tam bude popsáno pro

cílovou skupinu velmi dobře. Ale zároveň si myslím, že dělat marketing na to, aby si někdo žádal o sociální dávky je trochu bezpředmětné, protože to je zase hloupost jako z druhé strany. Je asi více faktorů, které v tom obecně hrají roli.

Mluvčí 1

Máte nějaké zkušenosti s komunitním plánováním služeb?

Mluvčí 2

Já osobně ne, protože ono to je v Praze docela těžké. My jsme totiž celopražští, takže ta komunita není jednotná. Máme klienty na Praze 14, máme myslím nějakou i klientku v Praze Klánovicích, pak máme někoho na Praze 8, myslím, že jsme někoho měli na Praze 5 jsme, teď už konkrétně nevím. Ale vím, že v průběhu toho, co tu pracuji se ty městské části různě mění. Víam, že jsme někoho měli někde na Praze 13, někoho jsme měli někde na Praze 9 a různě. My nemáme tolik klientů, abychom z nich vytvořili nějakou komunitu, zvlášť když každý bydlí jinde a jsou dost rozdílní. Myslím, že tam taky někde byl pán z Prahy 10. Takže to je těžké. Ale vím, že jsou organizace, které se zabývají vyloženě tou komunitní prací, ale to jsou většinou organizace, které působí vyloženě v jedné té komunitě. Já myslím, že jsem se setkala s organizací na Praze 14, myslím, že se jmenovali ROM Praha a ti byly přímo v té komunitě a přímo pomáhaly lidem z lokality, ale pro nás není úplně jednoduché se do nějakého komunitního plánování zapojit, protože máme dva klienty na nějaké městské části a někoho zase na úplně jiné. Myslím si, že to možná funguje někde v Praze, ale já osobně jsem se s tím neseťkala.

Mluvčí 1

V rámci rešerše jsem se dočetl od různých autorů, že je komunitní plánování často považováno za skvělé řešení. Souhlasíte s tím?

Mluvčí 2

Já si myslím, že by to tak mohlo být. Bylo by to super, protože krom toho, že by lidi věděli, co se děje v té jejich lokalitě a věděli by vždycky, kam se obrátit, co je tam služby a nějak by se to dělo dohromady, znali i lidi z té komunity. Protože třeba v Praze se často stává, že se ti lidé stěhují i třeba mimo Prahu, pak se zase vrací zpátky nebo se stěhují různě po různých částech

Prahy a když celý život někdo vyrůstá na Praze 5 a najednou se odstěhuje na nějakou Prahu 2 nebo podobně, tak asi úplně nemá přehled třeba o tom, co se tam děje. Každá ta městská část je hodně specifická a myslím si, že i lokality těch různých městských částí, vlastně ty v uvozovkách "podčásti", když bych to tak nazvala, jsou i jako samy o sobě dost specifické. Takže já si myslím, že to by bylo super, ale Praha je na to hodně velké město. Myslím si, že na úrovni městských částí to někde do nějaké míry funguje, ale většinou z toho, co jsem třeba slyšela od nějakých klientů nebo od kolegů nebo podobně, tak je to spíše pro určité cílové skupiny. Z toho, co jsem slyšela od kolegů, tak na Praze 8 je to hodně vstřícné vůči seniorům, na Praze 14 se třeba hodně komunitně plánuje s Romy.

Mluvčí 1

Existuje nějaký nejčastější profil vašeho klienta? Například typově nebo podle části společnosti.

Mluvčí 2

To nevím. Myslím, že je spojuje hlavně fakt, že většinou nemají žádný. Možná že mají nejvyšší dosažené vzdělání středoškolské, ani ne s maturitou. Možná teď zrovna máme víc žen mezi klientkami, ale to není specifické. Ani bych neřekla, že je třeba nějaká věková skupina převažující. My jsme totiž obecně malý tým a máme málo klientů a ke všem přistupujeme hodně individuálně, tak přemýšlím ještě o různých klientech... No, možná, nevím jestli to nazvat trendem, ale teď nastala vícekrát situace, kdy jsme měli maminky samoživitelky, ale zase když se ohlédnu třeba několik měsíců zpětně, tak tam zase bylo víc seniorů. Nemyslím si, že máme nějaký profil typického klienta programu prevence ztráty bydlení a podpory samostatného bydlení Neposeda. To určitě ne.

Mluvčí 1

Máte nějaké zkušenosti s vyloučenými lokalitami s tím, že nemusí být nutně nějaké části města, ale třeba jeden dům nebo ulice.

Mluvčí 2

Spíše ne, protože náš projekt, ten evropský, nám ani neumožňuje zabydlovat do vyloučených lokalit. My se řídíme mapou segregace takže vlastně my nikoho nestěhujeme z existujícího

bydlení. Určitě neděláme žádný depistáž někdy ve vyloučené lokalitě nebo tak podobně. V Praze mi trochu připadá, že jsou ti lidé víc rozptýlení. Samozřejmě, že vyloučené lokality existují, to ano, ale není to úplně taková ta stereotypní vyloučená lokalita, co si třeba mohou lidé mimo, dejme tomu, sociální obory nebo obory pracujícími s lidmi, představovat nějaké jako "ghetoidní" oblasti nebo podobně. Já jsem se v rámci mých studií na škole setkala s vyloučenými lokalitami, ale to ani nebylo v Praze.

Mluvčí 1

Ani vaši někteří klienti nepocházejí nějakých problémových domů?

Mluvčí 2

To úplně nevím. Vím, že nějací naši klienti měli třeba trvalé bydliště na úřadech městských částí. Vím, že někdo pocházel třeba z Chomutova, ale to taky není nic, co by nějak přímo udávalo vyloučenou lokalitu. Někdo bydlel třeba v dost vybydleném domě, ale to také nemusí znamenat úplně vyloučenou lokalitu. Přiznám se, že pro mě je i těžké uchopit ten pojem vyloučená lokalita. Ten stereotypní model té vyloučené lokality možná v Praze fakt někde je, ale já jsem se s tím tady v rámci svojí práce neseťkala, a když to srovnám s tím, co pojmem vyloučená lokalita definovalo v některých částech Brna, kde jsem se třeba pohybovala v rámci svých studií, tak to je opravdu něco hodně jiného, anebo té oblasti, odkud jako pocházím, je to ještě také něco jiného. Takže nevím. Nemyslím si, anebo to nemá vliv na naše práce.

Mluvčí 5

Změnila byste něco třeba na vaší práci, na práci státu nebo na práci lokální samosprávy?

Mluvčí 2

Možná bych obecně zmírnila očekávání. Já mám největší problém s tím, že naši klienti očekávají úplně nereálné věci, jako že třeba budou bydlet v bytě, který je 2+1 a budou platit do 10 000 měsíčně a ještě jim to celé zaplatí Úřad práce. To je prostě hloupost. A ještě, že tam bude moct mít psa, budou tam moct kouřit a třeba na ně nebude tlačit majitel s tím, aby platili včas nájem. Nad tím vždycky krouším hlavou, když to od někoho slyším, nebo když mi říká: "no, já musím prostě nutně bydlet v Praze 5, přesto nejede vlak, ale aby ten nájem byl třeba do 15 000 a bydlelo nás v tom bytě třeba šest a ještě máme tři psy a ještě k nám jezdí maminka...".

Tak to opravdu nechápu, to opravdu ne, ale zároveň mi trochu připadá, že samospráva někdy vypadá tak, že: "teď je tu neziskovka, tak ta to vyřeší", ale když to nevyřešila ani samospráva, tak mi už toho zase tolik moc neuděláme. Dám takový příklad, že někdo si třeba podá žádost o byt na nějaké městské části a ten člověk by asi nikdy neměl na to, aby zaplatil prostě ani to nájemní bydlení z vlastní kapsy. Možná jen za pomoci nějakých sociálních dávek by to zaplatil. Ale ta městská část taky nemá ty byty a my nemáme ty byty a ten člověk nemá kde bydlet. Je to takové, že oni říkají: "tak jim sežeňte bydlení" a my říkáme: "tak nám dejte byt". Nám, tedy vedoucí služby - výše postavené pracovníci - ne mě, se třeba stalo, že jednali s městskou částí o tom, že bychom jako rádi zabydlovali do jejich bytu, že se o ty lidi opravdu postaráme, že máme i garance, které jim můžeme nabídnout. V podstatě to podali tak, že spolupracovat s námi je to nejlepší, co se jim může stát. A pak se nám ozvali z jiné organizace, že tam mají klienty, kteří by potřebovali někde urgentně bydlet a že si na téhle městské části podávali žádost o bydlení a tam jim řekli, ať se obrátí na Neposedu, že my jsme ti, co mají ty byty, ale my nemáme ani jeden byt (směje se). Opravdu jsme nad tím kroutili hlavou. Říkali jsme: my tady klidně někoho zabydlíme, ale dovolte nám využít něco z vašeho bytového fondu". Oni řekli, že to určitě takhle ne a pak se k nám někdo jako ozve s tím, že z té městské části jim dali kontakt, ať se obrátí na nás. Ale to je bezvýchodná situace.

Je třeba přistupovat ke klientům hodně nízkoprahově. Chce to hodně trpělivosti a hodně vysvětlování. Když pak někomu vysvětluji po několikáté, že za 10 000 měsíčně opravdu nemůže bydlet ve standardním nájemním bydlení a já potřebuji, aby bydlel ve standardním nájemním bydlení, protože jinak ho nebude moct z toho projektu podpořit, pokud nebude mít nájemní smlouvu, a ten člověk mi pak prostě vysvětluje, že sehnal úplně super byt, ve kterém může bydlet a stojí 9000 a já zjistím, že ten byt nemá ani záchod...(směje se). To si pak opravdu říkám: "no, to jste mě neposlouchal" a pak si řeknu: "vždyť je to klient a je to naše cílová skupina", takže je jasné, že i kdybych mu to řekla pětkrát, tak si třeba ještě úplně neporozumíme. Takže spíš je na mě říct mu to jinak, aby tomu porozuměl. Moje očekávání je to, že mi většina lidí porozumí, když jim to budu říkat, takže je potřeba snížit moje nároky na ty lidi. Za klienty je to snížit nároky, co mám od bydlení a od služby a za městské části to možná to, smířit se s tím, že opravdu nevyřeší všechny naše problémy.

Mluvčí 1

Z jakého důvodu ta městská část byty nemá?

Mluvčí 2

No, protože třeba nemají vůbec žádný bytový fond, protože je třeba celý zprivatizovaný, to se stát může. Nebo to mají zpřístupněné pouze pro občany té městské části. Anebo mají těch bytů přístupných tak málo, že to používají jako vyloženě nějaké krizové bydlení - třeba, když by někomu vyhořel byt. Ale to, že je ten bytový fond zprivatizovaný, to je asi - nevím, jestli říct nejčastější, já zase úplně nevidím do nějaké komunální politiky městských částí nebo do odborů to - abych tedy neříkala nějakém jako nereálné očekávání, ale myslím si, že to může být tím, že opravdu je to vyloženě určené třeba pro obyvatele té městské části, protože tím, že část toho fondu je zprivatizováno, tak to snižuje možnosti. Nebo neinvestují do opravy těch bytů, protože ne každý je ideální nájemník, a když se tam takových neideálních nájemníků vystřídá víc, tak on je pak i těžké tam někoho umístit, když už víte, že ti sousedé jako si taky zažili svoje a teď ten byt ještě nějak nákladně zase znovu opravit a zase dát někomu dalšímu tu příležitost... (odmlčí se). Každá městská část musí být dobrým hospodářem, takže opravovat všechny byty například v Praze 9, což je obrovská městská část, je taky těžké. Je to víc takových věcí.

Mluvčí 1

Já si myslím, že to je všechno. Tak já moc děkuju.

Mluvčí 2

Nemáte za co.

4 Rozhovor 4: Nájemní agentura Praha

Mluvčí 1

Já bych se chtěl na začátek zeptat, čím se zabývá vaše organizace v oblasti bydlení.

Mluvčí 2

Teď je to vlastně třetí rok, co jsme vznikli a vznikli jsme proto, abychom nějakým způsobem suplovali dostupné bydlení v Praze. Těch možností, jak to suplovat, moc není, protože ty největší překážky, které naše organizace, nebo ta služba, měla za cíl překonat, tak byly obří

kauce, obří nájemné, rasismus a různé další takové citlivé věci. Takže vznik MNA (Městská nájemní agentura) byla jeden z úkolů, kdy my zprostředkováváme dostupné bydlení lidem v bytové nouzi. Funguje to tím způsobem, že my poptáváme byty soukromých majitelům na volném trhu, respektive v tuhle chvíli nám je nabízejí oni, kdy oni nám pomoci tzv. jakoby "enominální", což znamená nepojmenované smlouvy o poskytnutí bytu, poskytnou byt. My jsme následně schopní to pronajmout lidem v bytové nouzi. Ten proces je docela komplexní, protože na jedné straně jsou ty vlastně majitele, kdy my zajišťujeme celý ten chod, a na druhé straně jsou ty nájemníci. Cílem je dostat volné byty z trhu a nabídnout je lidem, kteří jsou v bytové nouzi. Abychom překonali ty problémy, které jsem říkal na začátku, které ti lidé mají, ať už je to vysoká kauce, vysoké nájemné atd., tak my jsme udělali koncept, že se vytvořil systém garancí, který se nabízí těm majitelům. Nabízí se jim zaprvé to, že oni dostanou tzv. garantovaný příjem, to znamená: my jim garantujeme, že jim každý měsíc zaplatíme ten nájem i ve chvíli, kdy nám nedorazí od nájemníků, zároveň si ten nájem můžou vybrat například třeba šest měsíců dopředu, zároveň jim garantujeme to, že jim ten byt vrátíme ve stejné kondici, v které jsme ho převzali, zároveň jim garantujeme, že budeme řešit všechny smluvní vztahy, dokumenty, výběr nájemníka a zároveň sousedské vztahy, což je dost citlivých témat, a zároveň i to, že ve chvíli, kdy ten nájemník přestane platit - teoreticky by mu byla na běžném trhu ukončena nájemní smlouva a ten nájemník by z toho bytu nechtěl odejít, což je vlastně to nejcitlivější, a neplatil by nájem - tak běžně ten proces trvá 12–15 měsíců, než přes žaloby na vyklizení a na dluh můžete právně toho člověka dostat ven - a to je období, kdy ti majitelé nedostávají žádný příjem ani nájem, a proto jsou vlastně jako tak velmi citlivý na výběr těch nájemníků - my jim garantujeme, že tohle všechno pokryjeme i ve chvíli, kdy tam ten člověk bude bydlet a stane se nějaký velký problém, přestane platit atd. Jich se to vlastně nedotkne, oni budou stále dostávat ten garantovaný nájem atd. a nebudou muset řešit nic. Ale když jim nabídneme všechny tyhle garance, tak po nich chceme trochu nižší nájemné, než je na trhu. My se pohybujeme na té hranici toho nejnižšího tržního nájemného tak, aby na to lidi dosáhli. Naše finanční politika vychází ze systému sociálního zabezpečení, hlavně z příspěvku na bydlení, tam je ten normativ pro Prahu, který se používá podle počtu osob atd. a z toho vychází, takže my víme, že ve chvíli, kdy jsou lidé v nějaké tíživé situaci a potřebují podporu státu ze systému státní sociální podpory, tak to bydlení přes nás utáhnout.

Mluví 1

Dalo se říci, že se jedná o bydlení s regulovaným nájemným?

Mluvčí 2

Asi teoreticky by se slovo regulovaný dalo použít, protože my jsme ho zregulovali nebo jsme našli techniku jak ho snížit na tu dostupnou úroveň tak, aby to pro ty lidi byl stabilní krok, aby ho dlouhodobě utáhli. Je to nastavené tak, aby ho utáhli ve všech možných situacích a to i ve chvíli, kdy se ta rodina dostane do té nejcitlivější situace, tzn. do hmotné nouze, kdy tam reálně nejsou příjmy a je tam potřeba dávek jako je příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení atd., tak ty lidi vlastně to bydlení stále utáhnou, což je důležité na začátku, protože spousta lidí vlastně má tu nejcitlivější a nejzranitelnější situaci úplně na začátku. Takže důvod, proč jsme vznikli je princip Housing first, který se používá tak, že člověk se musí prvně zabydlet a pak řešit ostatní věci.

Mluvčí 1

Jaký je třeba profil vašeho typického klienta? Jaký typ člověka se nejčastěji dostane k vám do péče?

Mluvčí 2

Já vám kdyžtak klidně poskytnu evaluaci, kde je přímo vidět rozložení těch rodin, ať už podle étosů, tak podle cílové skupiny, rozložení nebo počtu dětí atd. Asi bych to shrnul, že všechny lidi vlastně spojuje to stejné, a to jsou vlastně naše vstupní požadavky. To znamená, že ten člověk musí být v bytové nouzi nebo musí být ohrožený bytovou nouzí. Ten rozdíl je v tom, že ten kdo je v bytové nouzi reálně nemá stabilní bydlení, ten kdo je ohrožený bytovou nouzí, je ten, který ještě stále bydlí, ale třeba za měsíc, za dva mu skončí smlouva a reálně se mu nedaří to bydlení sehnat, což je ojedinělost našeho projektu, protože všichni ostatní počítají s tím, že člověk musí prvně spadnout na to dno a tam ho teprve seberou a pracují s ním dál. Tak to je první - bytová nouze. Pak je spojuje to, že musí mít aspoň nějakým způsobem trošku stabilní příjem, a tím příjmem není myšleno pouze mzda, ale je tím myšleno to, že musí mít nárok na dávky státní sociální podpory, protože jinak by reálně neutáhl to bydlení, to se nám teďka stává třeba u Ukrajinců, kde my máme vyčleněnou 10 % kapacitu pro Ukrajince nebo pro uprchlíky z Ukrajiny, a na ně se ten systém státní sociální podpory nevztahuje, a zároveň vlastně, musí splňovat nějaké další věci k tomu, aby to bydlení utáhl, protože jedna věc je to, že my jsme nastavili systém tak, aby se to dalo utáhnout třeba s příspěvkem na bydlení a druhá věc je, že ty rodiny mají různý standard. U nás to vychází tak, že by jim mělo vždycky zůstat minimálně

životní minimum, a to je vlastně hranice přes kterou nejdeme a i pod tu se můžou dostat ve chvíli, kdy jsou tam nějaké velké srážky, anebo jsou tam nějaké nečekané výdaje třeba za léky atd., takže se člověk reálně pod tu hranici může dostat a tam ty lidi nepřijmeme. Takže to musí být někdo s nějakým trochu stabilním příjmem a pak je to vl, my to nazýváme jako "někdo, kdo dokáže být dobrým sousedem". Používá se slovo kompetence, já ho nerad používám, ale máme ho tam nazvaného, jako že má dostatečné kompetence k bydlení. Tak to je vlastně oklika, jak vám odpovědět na tu otázku, kdo je naše taková jako typická cílová skupina.

Mluvčí 1

A dalo by se říct, že to jsou třeba hlavně muži, ženy, celé rodiny, Ukrajinci, cizinci atd.?

Mluvčí 2

Je to mix, ty nejzranitelnější skupiny, který tam vidíme my, tak jsou určitě samoživitelé, je tam určitě diskriminace, takže lidé, kteří jsou nějakým způsobem na trhu diskriminováni, ať už třeba rasově nebo z nějakého důvodu třeba zdravotního postižení, zároveň to jsou senioři se a pak jsou to jednotlivci různého věku, pro ty ta situace asi jako nejcitlivější, protože pro jednotlivce je asi nastavit ten systém, protože ten příspěvek na bydlení je nízký, zároveň tam nejsou žádné další příjmy, zároveň pro něj potřebujete velmi malý byt, který bude velmi levný atd.

Mluvčí 1

V jaké pozici je vaše organizace na ose: stát versus neziskový sektor?

Mluvčí 2

U nás je to oficiálně tak, že Městská nájemní agentura v tuhle chvíli spadá pod příspěvkovou organizaci, spadá pod centrum sociálních služeb Praha, kdy příspěvková organizace je organizace, která je vlastně zřizovaná a placená městem Praha takže vlastně magistrátem - primátorem, respektive spadá gescí pod náměstkyni, v tuhle chvíli Alexandru Udženiju, která má na starosti zdravotnictví, bydlení a sociální věci. My jsme tím pádem jakoby nástroj města. Je asi prioritní jakým způsobem jsme dále propojení. Dále jsme propojení se soukromým trhem, se státem jsme propojení možná tou linií toho, že ti naši klienti využívají státní sociální podporu, kde pro nás byla na začátku klíčová komunikace s Úřadem práce, protože ve chvíli, kdy my jsme vznikali tři roky zpátky, tak byl ještě zákon, který nepovoloval příspěvek na

bydlení pro podnájemní smlouvy, proto my ten systém máme takový dost složitý, že máme smlouvu o poskytnutí bytu a našim klientům smlouvu vydávat nájemní smlouvu, protože jinak by vlastně nedosáhli na to, co potřebujeme, a to je ten příspěvek na bydlení. Takže tam se dotýkáme státní sféry. To je asi to hlavní propojení, který tam vidím.

Mluvčí 1

Je státní sféra nakloněná té vaší činnosti? Existuje nějaká konkrétní podpora?

Mluvčí 2

V tuhle chvíli žádná oficiální není, je tam určitě snaha na úrovni ministerstva, konkrétně Ministerstva pro místní rozvoj, kde teď vzniká zákon o podporovaném bydlení, kdy Městská nájemní agentura je jeden z těch nástrojů, které do toho zákona spadají, kdy by bylo státem podporované pro města a pro obce zřizování podobné agentury, jako je tady. Takže tam ta snaha dlouhodobě je a uvidí se, jak dlouho potrvá, než ten zákon projde. Teď je mezirezortní připomínkování a doufá se, že třeba v roce 25, by teoreticky možná mohl projít

Mluvčí 1

A jaká je podpora města Prahy? Jaké vám dává prostředky?

Mluvčí 2

Prostředky... Tam je vlastně několik cest, což je dobrý oslí můstek, jak dojít k tomu, jak jsme ještě spojení. Magistrát hlavního města Prahy je zřizovatelem naší příspěvkovky, potažmo tím pádem i Městské nájemní agentury, kde my máme specificky vyčleněný rozpočet. My jsme byli první dva roky tzv. pilotní projekt, což bylo cílem vyzkoušet, jestli je tedy zájem, jestli to může fungovat atd. To si ukázal, že ano. Takže je tam podpora finanční, zároveň fungujeme tím způsobem, že my zajišťujeme tu stránku bydlení a nějakým způsobem trošku poradenství ve financích atd., abychom věděli, že ze strany dalo by se říci v některých částech věřitele, to funguje a funguje to velmi stručně tím způsobem, že tím způsobem: najdeme klienta, najdeme věc, spojíme je, dáme je na stranu a připojíme k němu sociální službu. Ta sociální služba, to je potřeba, aby zaznělo, je poskytovaná externě. Je to z toho důvodu, že jeden z těch principů, který fakt jako fungují, je, že je oddělená tzv. kontrola od podpory. To je dost často používaný pojem, kde my jsme v podstatě ti zlí a sociální služba je to hodná, která potřebuje stabilizovat

a ošetřit klienta. A tam se dostáváme na ten druhý oslí můstek, kde nás Praha podporuje, a to je v tom, že ona aktuálně financuje tzv. doplňkovou síť. Existuje krajská síť, kde jsou vyčleněné kapacity sociálních služeb pro všechny, a pak je tzv. doplňková síť, to je nástroj, který spadá SPRSS, což je střednědobý plán rozvoje sociálních služeb. Tam jsou určené nějaké specifické úkoly. Jeden z nich je stabilizace rodin s dětmi atd. a tam právě částečně spadá i ten úkol Městské nájemní agentury, kde kromě krajské sítě, jsou vyčleněné finance na podporu téhle doplňkové sítě, kde jsou placené úvazky neziskových organizací, které zajišťují podporu těch našich klientů. Takže v podstatě řečeno, magistrát platí další skupinu lidí, kteří mají na starosti podporu v bydlení těch našich nájemníků. Dělá to přes neziskové organizace - takové ty u nás nejznámější: Člověk v tísni, Armáda spásy, Cestou necestou, jeden tým je vlastně i u nás v rámci organizace a spadají to vlastně všechny tyto neziskové organizace. Tak to je druhá strana, jak jsme propojení, nebo jak nás to město podporuje, protože bez toho bychom nebyli schopni reálně fungovat, což se nám ukázalo už na začátku, kdy nám vznikl takový problém, že ten projekt byl napsaný tím způsobem, že my vezmeme klienta, byt a přidáme sociální službu, ale ta doplňková síť v té době byla absolutně vytížená a my jsme neměli kam ty klienty navazovat, což pro nás bylo velmi krizové.

Mluvčí 1

Jak se liší situace v Praze od situace mimo Prahu? Je ten systém podobný? Je Praha nějak specifická?

Mluvčí 2

Praha je specifická v tom, že to bydlení je tady v něčem daleko těžší sehnat, protože ty ceny jsou velmi vysoké, těch bytů tady zas není poměrně dost, ta výstavba tady neprobíhá až v tak velkém jako možná v některých městech, takže v tom si myslím, že je asi specifická. Přemýšlím... Teď nedávno se otevřelo pár projektů, tzv. OPZ +, což je operační program zaměstnanosti plus, kde se řeší to dostupné bydlení. Vzniklo pár projektů i v jiných krajích, v jiných městech, ale že by existovalo nějaké komplexní řešení, to ne, a to by měl právě podpořit ten zákon o podporovaném bydlení. A Praha je jinak specifická také v tom, že... (odmlčí se). Třeba příklad takového specifického, co já vidím na Praze, tak je, že ta Praha je poměrně stará a starý způsob vytváření bydlení znamená to, že jsou to velmi velké komplexní byty, kdy nám reálně prakticky vychází, že rodina nad čtyři členy vlastně neutáhne bydlení a zároveň byt nad 75 m² není pro žádnou rodinu v sociální tísni není jako utáhnutelné, což je problém, protože v

Praxe těch 100 metrových a větších bytů je fakt jako hromada. Zároveň ten systém státní sociální podpory není nastavený na nějakou možnost spolubydlení, takže v tom si myslím, že je třeba Praha specifická, že těch velkých bytů je tady poměrně dost.

Mluvčí 1

Máte nějakou zkušenost s vyloučenými lokalitami?

Mluvčí 2

Přímo ne. Co tady řešíme, tak jsou potenciály segregace, ty tady jsou. Ty, který vidíme, ty které řeší magistrát, konkrétně odbor bytového fondu, který poskytoval tzv. sociální byty. tohle řešil, protože jsou tady v Praze jsou dvě lokality, které jsou nějakým způsobem citlivější. To jedna Černý Most a ta druhá jsou Řepy. To jsou dvě lokality, které jsou nějakým způsobem citlivé. Pak tam ještě chvíli byly Modřany. Neřekl bych, že jsou vyloučené, ale je tam vysoký potenciál segregace. Je to z toho důvodu, že to jsou dvě lokality, kde má město velký počet bytů na jednom území. Pokud to město má v podstatě dvě malá místa nebo pár malých koncentrovaných míst, kde má řešit svoji bytovou politiku, tak tam prostě ten potenciál vznikne.

Mluvčí 1

Jsou to státní byty?

Mluvčí 2

Městské byty. Já mám i mapu, kterou pak můžu ukázat, kde fakt vidět, kde ty lokality město má, Jedno je centrum, pak jich má dost Černém Mostě a pak jsou Řepy. Pak tam jsou ještě nějaké různé útržky, ale tohle jsou takové ty největší lokality. Zároveň město potřebuje nějak řešit svoji bytovou politiku nejen na té sociální úrovni, ale třeba i jako pomáhající profese atd. a to všechno musí řešit vlastně tady v těch koncentrovaných lokalitách. Takže se ten potenciál segregace řeší. Víme, že odbor bytového fondu měl nastavenou nějaké procentům na dům, kolik takzvaně sociálních bytů tam mohlo být. My to řešíme s ohledem na to, že vlastně třeba v těchhle lokalitách případně nebereme byty nebo zohledňujeme přímo ten byt, jestli je v té lokalitě, jestli tam potenciál segregace je, nebo ne. A je to jeden z našich výběrových faktorů při výběru bytu. Víme třeba, že ve chvíli, kdyby se k nám dostal byt na Černém Mostě, tak musíme velmi dávat pozor, kde jsou vlastně další byty atd.

Mluvčí 1

Jaké by podle vás bylo ideální řešení problému segregace v rámci lokalit? Klidně to můžete vysvětlit na konkrétních případech.

Mluvčí 2

Řešení? No, to je těžké. Dokud nebude nějaká větší výstavba a dokud nebude mít město svůj větší fond, kde by bylo schopné provádět svoji bytovou politiku, tak tam vlastně řešení moc není. To jediné řešení, které tam je, tak je aktuálně prevence segregace, které my děláme výběrovými faktory, ale v tuhle chvíli si myslím, že tam jiné řešení, kromě toho, že si město nějakým způsobem zvětší ten fond, není. Je tam jediná možnost, kdy se ta bytová politika přesouvá z rukou města na komerční trh tím, že se využívají byty i na komerčním trhu. Tím se to v Praze dá rozptýlit. Je dobré zjistit, že jsme vlastně jeden z těch nástrojů desegregace a prevence, nějaké další segregace a nárůstu.

Mluvčí 1

Je to tím, že máte byty i jinde, než v jednom konkrétním místě?

Mluvčí 2

Absolutně různě, ano, protože naše lokalita je fakt celá Praha. Na příklad, teď máme něco u Průhonic, to ještě Praha, teď nám někdo nabízel dokonce někde, to už bylo fakt daleko, dolní... počerná..., nevzpomenu si, ale bylo to daleko. Zároveň máme Řepy, Čakovice i centrum atd. Takže je to takhle absolutně různě.

Mluvčí 1

Co jsem se dočetl v rámci rešerše, tak autoři, kteří se tímhle problémem zabývají, píšou o tom že, skvělým řešením je komunitní plánování sociálních služeb. Souhlasíte s tím?

Mluvčí 2

Těžko říct, no. Myslím si, že se nás to moc nedotkne. Že to pro nás není řešení, protože ono to plánování sociálních služeb je sice dobré, ale řeší to až když ten problém vznikne, protože vlastně vzniká reakcí na nějakou... Ta komunitní poptávka vzniká na základě poptávky

jednotlivých cílových skupin, to znamená, že vznikne až na základě nějakého problému, nebo to nemusíme nazývat problémem, ale na základě poptávky. U nás vlastně ta sociální práce tady v tom případě nemusí ani vznikat na základě nějaké komunitní poptávky, protože není alokovaná lokalitou, a to tím způsobem, že například máme neziskovou organizaci, třeba Cestou necestou, která sídlí na Palackého náměstí a ta nám přes sociální aktivizační službu, což je i terénní forma, podporuje byty absolutně různě: v Kobylisích, na Opatově atd. Asi bych odpověděl tak, že ta sociální služba, která je potřeba v rámci zabydlování a podpory v bydlení, nemusí být řešená komunitně. Je spíš důležité, aby byla zohledněna v tom SPRSS, což je ten střednědobý plán, rozvoje cen služeb, to je ten tříletý plán, který je dostupný a velmi dobře napsaný. Ta metodika k provádění je tedy horší, ale myslím si, že ten je dobrý, což je přesně komunitního plánu (směje se).

Mluvčí 1

Co jsem se dočetl ze státních dokumentů, tak podle státu je neziskový sektor velmi důležitý v rámci této problematiky, ale je problém, že práce neziskových organizací je nesystematická. Myslíte, že to tak je?

Mluvčí 2

Oni ty rozbroje mezi státním sektorem, občas i mezi krajem nebo městem a těmi neziskovými organizacemi je fakt všude, protože každý má kapku jiný cíl. Ta nezisková organizace má vždycky za cíl. Stabilizaci a dobro pro toho klienta a třeba kraj nebo město má na víc jako tu stabilizaci nebo nějakou svojí politiku atd. Celkově si myslím, že asi trochu nesystematická může být a vychází to z toho, že každá nezisková organizace má jiný přístup. To bych tedy asi nazval spíše nějakým subjektivním náhledem na tu věc. Každá organizace má trochu jiný přístup. To, co je třeba hodně znát je, že má každá jinou cílovou skupinu, takže v tom jsou třeba nesystematické. Příklad nějakého nesystematického řešení v Praze je v našem případě to, že je tady několik neziskových organizací, které mají rozdělenou cílovou skupinu a je tam buď rodina, což znamená skupina lidí - třeba nějakých blízkých, rodina s dětmi, které ale musí být nezletilé. Je tam těžký balanc: nezaopatřený versus nezletilý - a pak jsou jednotlivci ženy a nemají jednotlivce muže, takže třeba nesystematické to vidím u toho, že je v Praze nedostatek kapacit pro muže jednotlivce, že spadají do těch neziskových organizací, které v podstatě řeší úplně všechny bez rozdílů. Tak to vidím třeba jako nesystematické.

Mluvčí 1

Setkáváte se nějakým způsobem vyloženě ve vaší práci s těmi rozbroji mezi městem/státem a neziskovým sektorem?

Mluvčí 2

To je citlivé téma (směje se). U nás asi moc ne. Asi bych to nenazval jako rozbroje, ale myslím si, že ty cíle jsou dost často odlišné. Je to fakt o nějakém vyjednávání toho, abychom se sešli na nějakém konsensu toho, co potřebujeme my, a toho, co je schopný nabídnout třeba odbor sociálních věcí, nebo abychom zároveň šli tím směrem, který třeba určí náměstkyně atd. A v tom si myslím, že je potřeba vždycky hledat nějaký konsenzus a najít ten balanc. Teď ta podpora nějaká, ale ten neziskový sektor je dlouhodobě podhodnocený. To si myslím, že můžeme říct. Je to i důvodem, proč je tedy vlastně nedostatek sociálních pracovníků v České republice, protože to je jak finančně podhodnocené, tak je to zároveň dost stresově náročné, profesně náročné a ty chyby mohou mít fakt velký dopady na rodiny a na ty klienty, jestli ta odpověď dává smysl.

Mluvčí 1

Změnil byste něco na práci téhle organizace nebo státu nebo na práci neziskového sektoru?

Mluvčí 2

Nu, určitě. Zároveň vím, že ty změny vlastně na nějaké rovině probíhají, respektive, že tam jsou organizace nebo části, které to řeší víc, ať už třeba nějaké systematické změny, protože když to vezmu prakticky, tak zákon o státní sociální podpoře má vlastně ošetřeno spoustu věcí, ale vždycky tam jsou nějaké atypické situace, které stát nedokáže vyřešit. Je otázka, jestli by stát měl být schopný vyřešit absolutně všechny situace nebo ne, ale myslím si, že ta provázanost mezi reálnými příklady tam chybí.

Mluvčí 1

Provázanost mezi čím přesně?

Mluvčí 2

Přemýšlím, jak to popsat. To, co se mi honí hlavou, je vlastně můj postoj, jestli stát má řešit úplně všechny situace, které můžou nastat. To asi není otázka pro mě, ale pro příklad: ve chvíli, kdy máte matku s třemi dětmi, které byli v ústavní péči a jsou matce svěřeny zpátky, tak ve chvíli, kdy mi jí zabydlíme je tam proces - buď předběžné opatření - a pak tam musí znovu rozhodnout soud, aby je svěřil zpátky do péče matky. Jenže dokud soud nerozhodne finálním rozhodnutím a nenabyde právní moci, to znamená dalších 30 dní potom, a nedá oficiální razítko, tak do té doby děti nejsou započítané ve společné domácnosti a tím pádem vlastně matka na ně nemůže dostat příspěvek na bydlení. To je takový jeden praktický případ atypické situace, která si myslím, že je poměrně častá, ale vlastně já třeba ze své pozice nemám moc cestu, aniž bych využil nějaké svoje osobní kontakty, jak tu situaci narovnat. Co mě napadá, je, že potom ale vznikají nějaké větší nástroje, jako je třeba v Praze sociálně nadační fond, který schopný tuhle tu situaci vybalancovat... Přemýšlím, jak se vrátit k té otázce...co bych tam změnil. Ze své pozice asi nic. Možná bych spíš apeloval na nějakou větší spolupráci města a státu, protože se to teď třeba ukazovalo na řešení tématu uprchlictví, že státní a městská politika mezi sebou musí vlastně trošku válčit podle mě. Může to být na čemkoliv. Takže ta spolupráce mezi státem a městem a ta podpora, to si myslím, že je něco, na čem se dá zapracovat.

Mluvčí 1

Já myslím, že to je vše. Moc děkuji.

Mluvčí 2

Rádo se stalo.

5 Rozhovor 5: Armáda spásy

Mluvčí 1

Tak, bych se chtěl na začátek zeptat, co je naplní vaší práce a práce vaší organizace v oblasti sociálního vyloučení, hlavně se zaměřením na bydlení.

Mluvčí 2

Tak já jsem (jméno je anonymní) a jsem ředitelem pobočky Armády spásy v Praze jménem Centrum sociálních služeb Karla Larssona. Naše pobočka má vícero registrovaných sociálních služeb: terénní program, nízkoprahové centrum, noclehárna a sociální rehabilitace. Sociální rehabilitace se zaměřuje na zabydlování a zabydlování osob v bytové nouzi s cílem, aby si ty osoby udržely bydlení a využíváme k tomu přístupy Housing first.

Mluvčí 1

Kdo je váš typický klient? Dá se označit nejčastější typ člověka, který potřebuje vaši pomoc?

Mluvčí 2

Jednou skupinou lidí jsou rodiny s dětmi, ať je to rodina jako otec, matka a děti nebo samoživitelky nebo samoživitelé, to jedna velká skupina, teď u sebe nemám data, jestli tvoří mám pocit 1/3, možná o trošku víc. Jsou asi největší skupinou, ale nevím to přesně. Celkově jsme měli nějakých cca 90 domácností, které jsme podporovali a asi přes 1/3 byly rodiny, možná se to blížilo i k polovině. A druhou skupinou jsou osoby, které mají zkušenost s bezdomovectvím, to znamená buďto, že přímo z ulice pocházejí, to znamená, že odešly z ulice přímo do bytu nebo případně byly v pobytových sociálních službách nebo na ubytovně, ale měli nějakou přímou zkušenost s pobytem na ulici, což jsou jednotlivci, jak jim říkáme.

Mluvčí 1

Z jakého důvodu se lidé dostávají nejčastěji do tísně, co se týče bydlení?

Mluvčí 2

Tam těch věcí je víc. U těch rodin to může... (odmlčí se). Myslím, že jsou na to určité analýzy od Platformy pro sociální bydlení, které bych doporučoval, případně Iniciativa za bydlení nebo od Lumosu, té výzkumné agentury, takže tam se najdou tvrdá data. To bych asi řekl, že bude lepší, než když to budu tahat. Já to budu říkat subjektivně. Máme tady samozřejmě problém s tím, že trh je s tím bydlením celkově spjatý v tom smyslu, že v České republice máme větší podíl vlastnického bydlení vůči nájemnímu. Já nevím, jestli to je 80 ku 20 nebo 70 ku 30. Myslím, že v Praze je to 80 ku 20. To znamená, více lidí bydlí v tom vlastnickém bydlení a samozřejmě, pokud máme nízkopříjmové osoby, které si nemůžou dovolit nákup nemovitosti, tak jsou odkázáni na nájemní bydlení. Dlouhodobě se zvyšovaly náklady spojený s nájemným a tím pádem určitá část lidí, které když vypadne třeba příjem, tak teďko máme zablokovaný úřady práce, protože tam je nedostatek personálu, kde vlastně můžou reálně vyhodnocovat ty žádosti... To znamená, jediný problém je ten, že Česká republika se nachází v krizi bydlení a nemáme dostatek dostupného bydlení, to znamená, že když se někdo dostane do nějakého problému, ať jakýkoliv, to znamená, že třeba přijde o práci z důvodu třeba duševního onemocnění, přijde o příjem, protože něco a něco, tak v tu chvíli my nemáme dostatečnou síť toho, aby se dostal do nějakého jako levnějšího typu standardního bydlení, tím pádem se může stávat, že ty lidi neuplatí ten nájem a tím pádem jsou exekučně vystěhovaní a dostávají se v lepším případě do pobytových sociálních služeb, případně na ubytovny, případně na ulici. Ale samozřejmě, pokud bychom se ptali, tak třeba u těch rodin to může být to, že jim naskočí exekuce, například nezvládají platit nájem a jsou pak vystěhované nebo například v rodině máme agresora, ten jeden z rodičů se s dětma odstěhuje třeba do utajeného azylového domu, ale už přišel o to stabilní bydlení a tak dál. U těch lidí, jednotlivců, když jim tak budeme říkat, kteří jsou buďto na ulici, samozřejmě může být nějaká změna rodinná, sociální - například ovdovím, rozvedu se a tak dál, ale pak se samozřejmě může stávat, že tam je nějaké duševní onemocnění, které je nepodchycené a tak dál, tím pádem ten člověk ztratí nějakou kontrolu nad tím, co je vlastně potřeba zařídit si a tím pádem se může propadávat dolů a dolů, až o to bydlení třeba přijde. Dále to můžou být věci spojené s nějakou institucionalizací to znamená, ten člověk si procházel institucionalizací ať od dětských domovů, případně nějakých pobytových služeb a nějakým způsobem to nezvládne.

Mluvčí 1

Spolupracujete s městem v rámci Prahy například v té sociální rehabilitaci?

Mluvčí 2

Jo, určitě. Když to začínalo, tak ta sociální rehabilitace byl terénní program. My jsme to přeregistrovali na jiný druh sociální služby. Tam to bylo tak, že ze začátku jsme si pronajímali byty od městských částí, případně Magistrátu hlavního města Prahy a podnájmali jsme je klientům. Od toho jsme pak upustili a nabídli tu sociální práci přímo do městských bytů, ať městských částí, nebo magistrátu, takže ano, je spolupráce na úrovni Magistrátu hlavního města Prahy a těch jejich odborů, to znamená bytového odboru a sociálního, tak na městských částí. Když zabydlí někoho do sociálního bydlení nebo dostupného bydlení nebo do těch bytů pro osoby v bytové krizi, tak my jim tam můžeme nabídnout podporu. Dále spolupracujeme s příspěvkovou organizací Centrum sociální služeb Praha a její Městskou nájemní agenturou.

Mluvčí 1

No a jak byste tu spolupráci hodnotil? Myslíte, že to je funkční?

Mluvčí 2

Do určité doby to bylo funkční, protože to bylo postavené na principech Housing first. To znamená, že ten hlavní cíl byl, že město mělo zajišťovat to bydlení a my tu podporu. Po změně politického vedení je ten focus na dostupné bydlení trochu jinak pojímaný, to znamená víc k tomu prostupnějšímu bydlení. To znamená, že by se ty byty měly spíš uvolňovat pro pobytové sociální služby a ne přímo "rovnou z ulice" v uvozovkách. A teď hledáme nějakou cestu k městským částem, abychom mohli naplňovat kapacity té dané služby.

Mluvčí 1

Takže myslíte, že se to daří zčásti? Je to teď spíše horší než předtím?

Mluvčí 2

Jak říkám, teď se hledá cesta. Samozřejmě jsme byli nastavený na nějaký přístup spíš toho zabydlování z ulice, jak se říká. To nemusí hned znamenat, že ten člověk je přímo z ulice, i když může, ale že tam není to "prostupko", že se ten člověk netrénuje na to, aby bydlel. To znamená, jestli jsi v bytové krizi, můžeš jít do těchhle programů a my ti dáme podporu přímo v tom bytě. Od toho se teď trochu upouští a hledá se nová cesta.

Mluvčí 1

Upouští se od Housing first?

Mluvčí 2

Jo. Teď ta politická situace dává důraz na jiný typ podpory v bydlení. Ale to je spíš na té magistrátní úrovni. Třeba na městské části, například na Praze 7, to tak není, nebo na Praze 3 atd. Teď mluvím o té... tam byl největší podíl bytů, které my jsme zabydlovali osoby do těch bytů pod magistrátem.

Mluvčí 1

Jakým způsobem může být Praha specifická oproti zbytku republiky?

Mluvčí 2

Samozřejmě jsou tu dražší náklady spojené s bydlením. To je to nejhlavnější. Kdyby nefungovala diskriminace na trhu s bydlením, tak by samozřejmě Praha mohla mít výhodu toho soukromého sektoru. To znamená - těch bytů je tady samozřejmě nejvíc v republice, takže je logické, že by se tady mělo dát najít bydlení, ale samozřejmě to se dá hledat pro lidi, kteří mají vyšší příjmy. Myslím, že pro nějakou nižší střední třídu už to hledání bydlení v nájmu je taky problém. Ona ho jako najde, ale už do toho musí investovat nějaký kapitál, to znamená třeba i do kaucí a tak dál, ale nakonec to najde, ale pro tu nízkopříjmovou nebo pro ty lidi, kteří jsou bezpříjmoví, v uvozovkách "bepříjmoví"- vždycky můžou mít nějaký nárok na příspěvek na živobytí a tak dál - pro ty se hledá v tom soukromém sektoru těžce ty byty. Samozřejmě, co je dobré, co ještě Praha vytvořila a dál v tom pokračuje je sociální nadační fond a tam jsou možnosti, že když se někdo dostane třeba do dluhů, tak je tam buď nějaká možnost daru, případně půjčky i třeba na kauce. To musím uznat, že... A Praha, i když se změnilo politické vedení, v tom dál pokračuje a vnímá to jako svou důležitou součást nějakých intervencí směrem k občanům, kteří žijí v Praze.

Mluvčí 1

Vy jste říkal, že to probíhá diskriminace na trhu s bydlením. Mohl byste to nějak rozvést?

Mluvčí 2

To vždycky asi záleží... Ta prvotní diskriminace, a to není nějaká rasová nebo xenofobní, je to, že člověk musí složit kauci a ne malou. Případně, pokud ten člověk není úplně kompetentní, nebo tomu nechce nebo nemůže investovat ten čas, tak si třeba musí zaplatit "realitku". To je první nějaká... možná to není slovo diskriminace, ale taková překážka k tomu, aby se ti nízkopříjmoví lidé dostali do toho bydlení, Samozřejmě diskriminace na tom je - já jsem třeba v životě nedlužil, ale potřebuju si zajistit příspěvek na bydlení, což může být... tomu majiteli, to musíme říct a to může už být taková... třeba tam nechce někoho, kdo by mohl mít nějaký problém. Pak je běžná rasová diskriminace a tak dál. Ale když si to vezmete, tak když máte i třeba mazlíčka, tak je těžké sehnat byt. Když má někdo psa, tak už někdy píší: "Nechceme zde psy, nechceme zde děti". Ono to nemusí být jenom o nějaký zlé povaze, ale o nějakých podmínkách k tomu, aby člověk mohl bydlet.

Mluvčí 1

Je nějaká podpora z celostátní úrovně?

Mluvčí 2

Tak tam se čeká na ten připravovaný zákon od MMR (Ministerstvo pro místní rozvoj), který teď nevím, jestli se jmenuje, no... Je připravovaný zákon z Ministerstva místního rozvoje, který vypadá, že by měl projít a ten by měl nastavovat určité podmínky tomu, jak dopomoci obcím řešit bytovou krizi.

Mluvčí 1

A do této doby to bylo jak?

Mluvčí 2

Tak samozřejmě jedna z věcí je příspěvek na bydlení, který je tou nejdůležitější věcí. Když někomu vypadnou příjmy, tak má zajištěné, že by ten příspěvek na bydlení měl pokrýt ty náklady s bydlením. Tam je ale teď problém kolapsu Úřadu práce, protože teď se třeba děje, že se na ty příspěvky čeká opravdu několik měsíců, a to někteří ti majitelé třeba nechtějí vydržet, což je ale pochopitelné. Tak to je jedna věc. Samozřejmě pak byly ty programy Výstavba - to znamená, že obce mohly žádat o dotační tituly na výstavbu domů, ale u toho jsou také problémy

se stavebním řízením, to znamená něco tady postavit, je těžké. Jako těch věcí, jak ten stát asi nějakým způsobem... Samozřejmě například přes operační program Zaměstnanost byly ty projekty na Housing first, to znamená, že ty týmy, které se vybudovaly, aby se pilotovaly v rámci celé republiky, byly placené z evropských peněz, ale přes stát. Takže pokusy jsou, ale to, kam jsme se dostali, se dlouhodobě neřešilo. Začíná se to nějak tak řešit až teď.

Mluvčí 1

Já jsem četl v jednom vládním dokumentu, který se věnuje této tématice, že spolupráce mezi státem neziskovým sektorem je velmi důležitá, ale je problém, že neziskové organizace pracují nějakým způsobem nesystematicky. Souhlasíte s tím?

Mluvčí 2

Nevím, no. Na to nedokážu odpovědět, protože bych asi musel vědět, co znamená ta nesystematičnost a v jakém bodě. Jestli to jako myšleno v té podpoře toho bydlení?

Mluvčí 1

Týkalo se to například rozložení toho, co sociální pracovník může a nemůže provést a organizace mezi jednotlivými neziskovými organizacemi.

Mluvčí 2

Tak samozřejmě každá ta nezisková organizace to může pojmát povševm. Ten stát ji buďto zaplatí, nebo nezaplatí. Jako bez neziskového sektoru by existovala velmi malá podpora lidí v bydlení, protože prevenci příspěvkové organizace zas tak nedělají, to znamená, že nějaké terénní programy, sociální rehabilitace... Jako jsou tady nějaké týmy, které jsou přímo v příspěvkových organizacích, ale jsou to výjimky. To znamená, pokud to chtějí řídit, tak musejí říct, co chtějí a musejí k tomu připravit podmínky. To znamená jak financování, tak ty zákony o tom, jak chtějí zajistit to bydlení. Takže mně se na to odpovídá blbě. Takhle bych řekl, že ne a že je to problém spíš státu, že si to neumí uřídit.

Mluvčí 1

Také se tam hodně psalo, že ta vláda poskytuje různé metodiky. To znamená co?

Mluvčí 2

Tak samozřejmě MPSV (Ministerstvo práce a sociálních věcí), když to беру v rámci podpory v bydlení, v rámci odbornosti na to, jak dělat tu sociální práci, tak samozřejmě díky pilotážím na sociální bydlení nebo pak na ten Housing first, tak vytvořilo spoustu metodik jako jsou třeba ty k sociálnímu bydlení a Housing first, ty jsou skvělé. MPSV dělá online webináře, to doporučuji, tam také najdete spoustu zajímavých věcí. Teď musím říct, že poskytuje metodiky, ale tady nejde v té naší situaci nakonec nejde o to, jak moc efektivně nebo neefektivně děláme tu podporu. Tady je problém, že lidi nemůžou bydlet, protože tady nejsou byty, nestaví se byty, nechalo se to jenom trhu, když staví developeři, tak staví drahé byty, to znamená, že obyčejný člověk i střední třída si ten byt nedokáže... Kdybychom o tom uvažovali pravicově, tedy že si lidi mají koupit ten byt, tak kdo si teď v Praze koupí jako byt na Nákladovém nádraží Žižkov? To není střední třída. To znamená, že pokud to tedy chceme řešit dobře, i systémem "nechme developery stavět a vyřeší to trh", tak dobře, ale změníme zákon o stavebním řízení a dovolme tedy zastavovat plochy a stavět teda tím, ať to ten trh vyřeší, ale my ani tohle to neumíme nastavit. Já tedy toho nejsem úplný zastánce, ale jako když už tedy chceme... To, že někdo vydá metodiku a je tady nějakých 100 000, přes 100 000 lidí (nevím, jestli to domácnosti nebo osob, možná i domácnosti) jako v těžké bytové nouzi, tak to není náš problém, to je problém úplně někde jinde. Náš problém je o tom dělat pak kvalitně tu sociální práci a tam se můžeme bavit, kde máme mezery, jestli nejsme moc upjatí k nějakému předávání informací mezi nějakými aktéry a tak dál, to souhlasím. Ale pokud stát někdy řekne, že vydá nějakou metodiku, tak to je cár papíru, jako všechny tyhle věci. Ale zase říkám, že ty metodiky, co mi třeba dává MPSV k tomu, jak mám dělat tu sociální práci, tak vycházejí od lidí, kteří se tím fakt zabývají a jsou to fakt dobré věci, které nám k tomu pomáhají a čerpáme z toho všichni - ona se naštěstí vytvořila celkem dobrá skupina kolem té podpory bydlení v sociální práci a vlastně je to taková celonárodní síť. Lidí a organizace, kteří nějak pomáhají, ať je třeba sdružuje Platforma pro sociální bydlení a její projekty, třeba Housing first škola a tak dál, ale jako to nevyřeší tu krizi v bydlení, to je dílčí věc.

Mluvčí 1

Dalo byste říct, že bydlení, které hledáte pro klienty, je bydlení s regulovaným nájmem?

Mluvčí 2

To sociální bydlení? No určitě, musí být. Tam nemůže nikdy být nastavená ta tržní hodnota. Za mě je nejlepší, aby to bylo co nejvíce hospodárné a co nejvíc sociální, tak to musí být vždycky nastavené tak, že když tam bude bydlet člověk, který nemá vlastní příjem a zažádá si o dávky hmotné nouze a příspěvku na bydlení, že to uplatí. To znamená, že to klidně může být - já nevím, kolik se to teďko pohybuje v Praze - 180 Kč na metr čtvereční. Klidně může být. Myslím, že ten normativ nějak tak je, ale kdyžtak si to musíte najít. Ale klidně to vyšponujeme, ať to ten Úřad práce zaplatí celé té obci. Ale někdy jsou takové ty sociální bydlení, že nad tím ani nikdo nepřemýšlí. Nastaví tam něco, že to dají třeba o pár 1000 levněji, ale tam musí být zajištěná... (zvoní telefon, respondent ho musí vzít). Pardon. Vždycky je důležité, že když bude člověk úplně bez příjmů, že to zaplatí Úřad práce. To je podle mě jediná rozumná podmínka toho, že to nedáme úplně zadarmo, tím pádem ta obec a ten majitel se bude chovat řádně hospodářsky ke svěřenému majetku, ale přitom to bude sociální vůči těm uživatelům nebo nájemníkům, kteří bydlí v tom bytě. Takže v tu chvíli je to regulované nájemné, dá se říct. Ale ne takovým tím typem, který byl do Topolánkovy vlády, kdy bylo jasně dané, že nesmí být nájem vyšší než nějaký ten koeficient.

Mluvčí 1

A daří se těm nájemcům nájem splácet?

Mluvčí 2

Většinou, když mají k sobě sociální službu, tak ta úspěšnost za bydlení je kolem 80 %. Vždycky se najde, někdo do to pokazí a kdo dluží na nájmu. Jak říkám, teď s tím kolapsem Úřadu práce za to třeba ani ti klienti úplně nemůžou, ono pak stačí jenom, že prostě nepřijdou příspěvky a pak se to celé rozhodí a tak dál.

Mluvčí 1

Víte něco o vyloučených lokalitách v Praze?

Mluvčí 2

Tak je to samozřejmě trošičku jiný, než se asi představujeme třeba v Ústí nad Labem nebo v severních Čechách nebo na severní Moravě. Tady jsou spíš... Ona existuje nějaká mapa vydaná,

ted' nevím kým, která říká, kde už je nějaká ta segregace lidí s nějakým určitým problémem... Já bych řekl, že jsou to spíš třeba domy, mohou to být ubytovny, není to úplně o tom, že by to bylo třeba čtvrt' už, nebo že by to byla... Ulice to ještě může být, ale ono tím, že jak se ty podmínky pro nejchudší v Praze natolik ztížili, tak oni vesměs v určitou dobu ta nízkopříjmová skupina obyvatel, která by mohla teoreticky tvořit nějakou vyloučenou lokalitu, jako odešla z Prahy. Ať to byli třeba Romové - tvořili tu vyloučenou lokalitu z důvodu toho, že ta majorita je nepřijmula, nenašli bydlení, odjeli - nebo kdokoliv jinej samozřejmě. Něco jiného jsou pak ty, nenazval bych to jako vyloučenou lokalitou, v uvozovkách "kolonie" lidí bez domova nebo stanová městečka, jak se tomu říká, a těch je tedy Praze hodně. Praha sice nemá asi něco jako Ústí nad Labem, nějaké úplně vyloučené čtvrtě nebo lokality, i když se najdou určitá místa, ale zase je tady třeba 4 500 osob žijící na ulici nebo v pobytových službách, což zase jiný město nic takového nemá.

Mluvčí 1

Co se týče těch vyloučených lokalit, tak zabýváte se tím nějak jako ve své práci, byť je to třeba jen dům nebo ulice?

Mluvčí 2

Nejsme jako třeba Člověk v tísni, který se zabývá touto tematikou komplexně, nebo jiná organizace, která jako to bere nějak komunitně atd. My se vždycky specializujeme jenom na ten byt v tom daném domě a samozřejmě nějakým tím sousedským soužitím, ale nezajímáme se o tu lokalitu jako celek.

Mluvčí 1

Jaké je ideální řešení problematiky bydlení?

Mluvčí 2

Tak musí být přijatý ten zákon a v dalších letech jako novelizován. Ted' se hlvně musí přijmout. Za další, musí začít rozumná výstavba, ať státní - to znamená, že i obce a kraje budou stavět, i když asi ne tak ve velkém jak developeri, ale musí se začít stavět, protože nemáme dostatek i těch bytových jednotek. To znamená, musí se začít stavět. Pokud budou stavět developeri a bude to s tím, že se jim prodal obecní pozemek, tak tam musejí být podmínky:

"Ano, my vám tady umožníme postavit luxusní byty, ale 5 % bude pro obec". Asi jedno, jestli to potom bude třeba pro sociální účely nebo třeba pro zaměstnance kraje, to znamená policisty, hasiče, učitelé, zdravotníky, to je vlastně jedno, ale prostě musíme tvořit ten kapitál bytů a pokud ten developer jako má vydělat velké těžké peníze na tom, že postaví luxusní dům, tak musí něco odevzdat nazpátek tomu městu. A to není žádný komunismus, to není žádný jako "levičácký" sen, to je prostě pragmatické uvažování (mělo by být někoho z politiků) k tomu, že se stavíme k majetku nás všech (když to je obecní pozemek, tak je to majetek nás všech občanů České republiky) jako hospodárně. A ne, že na tom vydělá rychle státní kasa nebo obecní kasa, protože se prostě potřebují zalepit díry do chodníků, tak jim přijde jako dobrý nápad tam prodat pozemek a je jim to úplně jedno. Další věc je stavba družstevního bydlení. Myslím si, že by měla být možnost, a to je samozřejmě zrychlením stavebního zákona, nějaké garance státu a financování, když se nějaké společenství osob dohodne postavit dům. Tedy, že to zafinancuje stát samozřejmě s nějakým buď bezúročným nebo s nějakým minimálním úrokem, ale je to za tím účelem, že lidi si ten dům postaví. To nemusí fungovat jako za komunistů, že lidé šli makat aby se ten dům postavil, že se udělá jenom holostavba, pak tam ti lidé dodělávali elektřinu a tak dál. To může být jenom to, že složí určitou část kapitálu, určitou část doplatí stát a pak se to státu vrátí. Samozřejmě pak je to zjednodušení dávek na bydlení. To znamená buď sloučení do jedné, ale tam jde hlavně o to, že se nebude a priori podezřívát, že ten člověk je zneužívač, ale že nám jde o to, že se nám prostě vyplatí zaplatit někomu nájem, než abychom ho pak řešili na ulici, protože tam jsou i výdaje spojené s intervencemi policie, zdravotníků... Pobytové sociální služby jsou hrozně drahé. Když si vezmeme, že třeba 50 lůžkový "azylák" stojí, nevím, nějakých 20 000 000 třeba, tak v tu chvíli, když to jenom hodím jako takhle na kalkulátor, tak 20 000, tak je to 400 000 na tu osobu, děleno 12, tak je to 33 000. A když by ten člověk bydlel v nájmu za 15 000, tak jenom i tohle se vyplatí. Samozřejmě je tam ta sociální práce, takže ono to není jednoduché. Ale my prostě neumíme ekonomicky přemýšlet nad tím, že... Politici vidí to, že tohle něco stojí, takže "přece jim nebudeme platit", ale neumí si spočítat ty spojené náklady, které jsou neviditelné. Třeba když policisté v zimě musejí obcházet lidi bez domova a kontrolovat, jestli neumrzli, tak místo toho, aby třeba hlídali přechody, honili zloděje, já nevím co, tak musejí udělat takovou intervenci a ta stojí peníze, protože stráví ten čas. No a samozřejmě další je podpora sociálních služeb a tedy rozvinutí těch sociálních služeb, aby byl dostatek terénních pracovníků, dobře zaplacených a tak dál. A samozřejmě, ať se dostanou i k nějakým těm vlastnickým věcem, protože těm se nikdy už tady nevyhneme, protože ten podíl je 70 ku 30 nebo 80 ku 20. Ano, tou výstavbou se musí zlevnit, aby se tedy daly kupovat, aby na to ta střední třída dosáhla přes hypotéky. Samozřejmě, protože teď funguje nějaká

mezigenerační výměna, je hodně lidí, kterých se dostalo k bytu, třeba i mladých lidí, proto, že se konsolidovaly třeba byty dvou rodin, aby si mladá rodina si koupila nový byt. I když jako jsem zastáncem toho nájemního bydlení, tak sám taky bydlím ve vlastním bydlení - nějak se to takhle stalo v rodině - a nemůžeme to zavrhnout, jako že je to blbost. Ono to prostě k naší republice vždycky bude patřit a stát musí donutit, a to znamená výhodami nebo garancí, majitelé pronajímat ty byty těm lidem, kteří to potřebují i třeba za nějakou nižší cenu, ale třeba s garancí z toho, že třeba budou mít daňové úlevy. Teď jsou právě ty projekty a myslím si, že i ten zákon bude počítat s tím, že budou ty garanční fondy, to znamená, že když si obec i soukromý sektor napoptá, tak my jim třeba budeme garantovat, když třeba nepřijde nájem, že se zaplatí a tak dál. A to je potřeba s tím soukromým sektorem domluvit, aby byl v pohodě s tím, že ten byt dá a aby se o něj nebál.

Mluvčí 1

Ještě mám poslední otázku, jestli je účinným prostředkem ke zlepšení situace sociálně slabších komunitní plánování sociálních služeb?

Mluvčí 2

Můžu ještě jednou tu otázku?

Mluvčí 1

Jestli komunitní plánování sociálních služeb účinným prostředkem k zlepšení situace sociálně slabších.

Mluvčí 2

Mělo by být, ale není.

Mluvčí 1

Čím to?

Mluvčí 2

Nikdo se tím nařídí. Já mluvím o Praze. Je možné, že v nějaké obci v jiném městě je to funkční nástroj. Ono to logicky má fungovat jako nástroj toho, kdy politici dostanou jasné výstupy toho,

co je potřeba a oni mají pak rozhodnout, co se bude dít. Ono se to samozřejmě v některých typech služeb asi děje. Samozřejmě v takových těch oblíbených cílových skupinách, jako jsou senioři, jako jsou možná děti, jako jsou lidi s postižením, tak tam je možné, že se tím ty politici řídí a ty služby naplánují, ale u lidí bez domova nebo u lidí závislých na návykových látkách a tak dál, tak tam se tím nikdo neřídí, nikdo nechce realizovat.

Mluvčí 1

Takže vlastně to ani moc neprobíhá.

Mluvčí 2

Jako ono to probíhá, protože ono to musí probíhat. Já nevím, jestli je to dané ze zákona, to bych kecal, ale prostě musí to probíhat. Jak říkám, někde to je lepší. Asi komunitní plánování je spíš na ty menší věci. Tady v Praze je nejhorší to, že je to hlavní město, kde je magistrát, který vlastně, který je ten, kdo by to měl zkoordinovat, zřídit a tak dál, všechno, aby se v Praze. Jenže pak máme městské části a ty mají hrozně velkou moc a jakmile se sekne někdo na městské části, ten magistrát s tím nic neudělá, i kdyby chtěl. A to je stejné s dostavbou okruhu, jakýkoliv výstavby, ale i s tou sociální politikou. Jakmile se kousnou městské části, i kdyby magistrát řekl: "My vám na to ty peníze dáme, otevře denní centrum", tak když městská část řekne, že to tam nechce, tak by to ten magistrát musel udělat na sílu, že to udělá ve svém objektu a vykašle se na to, a to je ten problém. Takže komunitní plánování jsou asi na těch městských částech, asi k těm menším cílům efektivní nástroj, já nevím, třeba pro zřízení nějakých pár míst pro lidi se znevýhodněním, to se asi dá naplánovat a je to asi dobré. Praha má svůj střednědobý plán rozvoje sociálních služeb, to je za mě mnohem důležitější dokument, protože ten určuje, jak budou rozdělené peníze a jaká, lůžka, hodiny budou v sociálních službách po dobu tří let, a to je podle mě mnohem důležitější jako platforma. Pro mě je mnohem víc důležité, co se děje na magistrátě, než na té městské části.

Mluvčí 1

Dobrá, tak to asi je všechno.

Mluvčí 2

Tak jo, super.

Mluvčí 1

Moc děkuji.

Mluvčí 2

Taky.